

WIALIN WIA SI JONO DAGE JONJ A MU TIGE YESU KIRISITO LE

¹ Wiinj deenj ne Wia jono pi Yesu Kirisito duu jono dage u tintinnaa, di ba jin wialin si jan naa leele. Wia tinj u tinndaara u ko u tintinna Jonj teenj a bul wialin pu.

² Nii ne Jonj sei Wia wialin ari wialin kala Yesu Kirisito si bula, ari wialin kala u si na, a naa wiaa deenba siada tiina.

³ Nialin si karime wiaa deenba di niaa nii ari nialin si jegile nii wiaa deenba a laa he ba tuosaa le a tutoba, Wia jan peba ma le, bee wiaa bua-la wiaa deenba si jan naa kpage ne.

Jonj chuole nialin si laa Yesu wiaa dii a he Esia le

⁴ Mi-na Jonj ne nmunse tenin deenj a pipi nialin si laa Yesu wiaa dii aa hilimi tasin balipe-la si he Esia tinteenj le. Wia lahorimo le, u jan lenj di ma honj ari yarifielaa. U ne naa nii-la si he dime, nii-la fa si he dime faa faa kala ari nii-la si jan ko. Wiaa deenba ma lii Wia Dinsin balipe-la si chinj Wia kuori-kpasa-la sipaan ne.

⁵ Ba lii Yesu Kirisito teenj ne. U ne naa ba siada tiina a kenj wutitii. U ne suba. U ne bira naa nii-la si laa sipaan sii suunj le. U ne kenj dunia kuoroo kala dolunj. Ma lenj di la dennu u si chola nii a jonj u chalinj a jaase, a liisela haacheba le.

⁶ U ne leŋe la duu kala dii kuoruŋ a timaa pi Wia, nii-la si ŋaa u Nyimma. U ne keŋ yiriŋ ari doluŋ a kaa mu wuu. Ami.

⁷ Má bee na, u jaŋ to duoŋbilingbaanaa tuoŋ kuko. Nuu-kala jaŋ nau. Nuu-kala si joŋ kua tobu jaŋ nau. Ni-yiriba kala si he dunia le jaŋ yel a tiŋ u wiaa. Wiin deen ŋaa wutitii ne. Ami.

⁸ La Tiina Wia si, “Mi ne ŋaa Alifa ari Omega. Mi-na Wii-jaribako, mi ne ŋaa nii-la si he dime ari nii-la fa si he dime faafaa kala ari nii-la si jaŋ ko.”

Wialin Jonj si na ari duosoo tuoŋ

⁹ Ma naanbie Jonj ne ŋmuŋse teniŋ deen a pipima. A tiŋ Yesu Kirisito wiaa ne ba to naasiŋ doŋisela. Ama la nialiŋ si na hee-la ŋii a tiŋ u wiaa, la ma jaŋ juu Wia kuorii-la tuoŋ. Hee-la kala le la keŋ kenyiri ari nyalima. Mi fa bul Wia wiaa ne aŋ pe ŋaa Yesu Kirisito siada tiina. Nii wiaa ne tii ba keŋmi kaa mu tiŋtee kubala baa yire Patimoŋ. Liin gollo chu tiŋtee-la kala.

¹⁰ La Tiina Wia tapulii kubala ne Wia Diŋ-zoŋ-la doluŋ ku hemi le woruŋ. Nii ne mi nii nuu yiikori-bal mi hariŋ a nage ba sii ŋmuu nyilliŋ ŋii.

¹¹ Nii ne yiikori-la bula pimi a bul, “Ŋmuŋse wialiŋ kala ŋ sii na, a joŋo tiŋ di ba kaa mu pi nialiŋ si laa Yesu wiaa dii aa hilimi tasiŋ balipe-la si he Esia tiŋteen le. Ba ne ŋla: Efesis ari Simiina, Pegamom, Taataya, Saadis, Filadelifia ari Laadisiya.”

¹² Nii ne mi miira daase hariŋ di mi na nii-la sii bul wiaa mi teen. Mi si daasa, mi na

korunuŋ ba si yie jonŋ chaanaa a didaŋ ba kiaa balipe, a kala ŋaa selime.

¹³ Ka nuu chinŋ ba tutuɔbaaniŋ a nage Nuhuobiine Bie, a laale geri-duduonŋ, ka u kenŋ selime damere a kaa vɔɔ u boye.

¹⁴ U nyunŋ ari u nyu-punaa kala pulle a nage kunŋkunuŋ. U siaa kala nage nyinŋ-gelinŋ.

¹⁵ U naasiŋ ma nage ba si jonŋ hoonŋ he nyininŋ le u fiese nii. U yiikoro ma nage lii-balinŋ sii pelli gbul gbul.

¹⁶ Ka u kori cheŋwulaa balipe u na-diiŋ nisinŋ le, tokobiinŋ lii u niinŋ le a ku lii. U niirinŋ balia kala didii nyagaga. Ka u siaa kala tutul a nage wii-pɔsunŋ si faasa pɔse nii.

¹⁷ Mi si nau nii, mi tuu tel u sipaanŋ a pinŋ dime chim a nage di mi suba. Nii ne u jonŋ u na-diiŋ nisinŋ danŋmi le aŋ bula pimi, "Sii fawullunŋ fá, mi ne ŋaa nii-la fa si he dime bunŋbunŋ ari nii-la si jaŋ he dime dunia diderinŋ.

¹⁸ Mi ne ŋaa nii-la si weye. Mi fa suba ne, ama leele mi weye ne a kaa mu wuu, mi bira bi jaŋ suu. Mi kenŋ suunŋ ari lelele dolunŋ maa.

¹⁹ Leele ŋmunŋse wialinŋ ŋ si na, wialinŋ si he dime ari wialinŋ si jaŋ ŋaa harinŋ.

²⁰ Wialinŋ ŋ si na ŋaa wu-faalia ne. Cheŋwula-la balipe ŋ si na mi na-diiŋ le ari korunu-la ba si yie jonŋ chaanaa a didaŋ ba kiaa balipe kenŋ bubuonŋ ne. Cheŋwulaa balipe-la ne ŋaa Wia tinŋdaaraa sii beŋ nialinŋ si laa Yesu wiaa dii aa hilimi a he tasi-la balipe-la si he Esia tinŋteenŋ le. Korunu-la ba si yie jonŋ chaanaa a didaŋ ma ne ŋaa nialinŋ si laa Yesu wiaa dii aa

hilimi tasiŋ balipe-la si he Esia tinteen le.

2

Wialin ba si ηmunsa pi Efesis niaa

¹ Mi-na nii-la si kori chenwula-la balipe mi na-diin nisin le aa ven korunula ba si yie jon chaanaa a didan balipe tuon, mi ne tin tindaarin deen di ba kaa mu pi Wia tindaari-la sii ben nialin si laa Yesu wiaa dii aa hilimi Efesis le.

² Mi jin ma wu-ηaalaa ne. Mi jin tintimii-la ma sii tin ne. Wii-kala le ma dii kenyiri ne a nyalime worun. Mi jima ma di ni-bonhon bi don le wuo. Niaa donsun nyia wiaa ari ba ηaa Wia nanzoba ne. Ma yie magise niaa deenba a na di baa nyia ne.

³ Mi jima ari ma ken kenyiri ne aa nyalime. Ma na heen a tin mi wiaa an ha bi lol.

⁴ Ama wii ne mi ken arima. Ma fa si chomi nii bunbun-la, ma bira bimi nii cho.

⁵ Nii wiaa, mii che di ma jin wii-la le ma si tele ne. Ma birime a ηinaa wialin ma fa sii ηaa bunbun-la ne. Di nii dee, mi jan ku paa ma koru-la, see di ma birima lii ma wu-ηaalaa le aa ηaa bunbun wialin.

⁶ Ama ma bere Nikolaata niaa wu-ηaalaa ne. Mi ma bere niaa deenba wu-ηaalaa le.

⁷ Digilaa tinnaa, ma wuoli ma digilaa a nii wialin Wia Din-zon-la si bula pi nialin si laa Yesu wiaa dii aa hilimi lee-kala Esia le. Nii-la kala si wuo yuo dii Sitaani, mi jan len duu dii tia-la nenee sii pi niaa miisin a he Wia-jan le.

Wialin ba si ŋmunṣa pi Simiina niaa

⁸ Mi bira bula pinj di ŋ ŋmunṣe wiaa deenba a pi Wia tinḍaari-la sii beŋ nialin si laa Yesu wiaa dii aa hilimi Simiina ɛ. Wiaa deenba lii mi-na nii-la fa si he dime bunbun ne. Mi jan he dime a kaa mu dunia diderinj. Mi ne suba an bira sii suun ɛ.

⁹ Bula pi nialin si laa Yesu wiaa dii aa hilimi Simiina ɛ di mi jin wialin sii walimeba ne, a jin ari ba ŋaa summoo ne (ama Wia teen, ba ŋaa kuoroo ne). Niaa doŋsun he dime aa chei ma yirin. Niaa deenba ken ba titia ari ba ŋaa Juu timma ne an bi Juu timma ŋaa. Baa to Sitaani harinj ne.

¹⁰ Muasuaa ma nialin si he Simiina ɛ jan na heen worun, ama ma si fawullun fa a tin hee-la wiaa. Ma bee na, Sitaani ŋaa siri ne duu ken ma doŋsun to dia a magisema. Hee-la jan yi tapulaa fii. Di ba nii che di ba kpuma maa, ma-na ha chin ma yarida naan ɛ. Di ma ne ŋaa ŋii, mi jan jon mii-zomun pima Wia-jan ɛ.

¹¹ Digilaa tinŋaa, ma wuoli ma digilaa a nii wialin Wia Din-zon-la si bula pi nialin si laa Yesu wiaa dii aa hilimi lee-na kala Esia ɛ. Nii-la kala si wuo yuo dii Sitaani, duu ne suba, u bira bi jan suu liamin.

Wialin ba si ŋmunṣa pi Pegamom niaa

¹² Mi bira bula pinj di ŋ ŋmunṣe wialin pi Wia tinḍaari-la sii beŋ nialin si laa Yesu wiaa dii aa hilimi tan-la ba sii yire Pegamom ɛ. Mi ne nii-la si kori tokobiin, u niirin balia kala didii nyagaga. Bula piba di mi ne bul wiaa deenba.

13 Mi jiŋ lee-la ma si he ne. Dime ne Sitaani dii kuoruŋ. Ma ha keŋ mi yiriŋ woruŋ a ŋaa mi yarida. Ma doŋo tiina Antipas faa bul mi wiaa aa pi niaa. U fa ŋaa mi siada tiina titii ne. Nii ne ba kpuu. Ba kpuu lee-la Sitaani si he ne.

14 Ma ŋaa kukeri ne, ama wiaa banmene ne ma ŋaa chei. Niaa doŋsuŋ he ma tuoŋ a tuto wialiŋ baal-la ba sii yire Beelam fa sii dagu. U ne dage kuoru kubala baa yire Balak duu nyise Iziral tiŋŋaa di ba didii vuiaa kiaa aŋ pe ŋiŋaa wu-liiliŋ.

15 Niaa doŋsuŋ he ma tuoŋ a ma tuto wu-bomo-la Nikolaata timma-la sii dagu.

16 Nii wiaa, má birima lii wialiŋ le, di nii dee mi jaŋ ko leele a keŋ mi niŋ wu-bulaa si nage tokobiŋ, a keŋma yuo laaliŋ.

17 Digilaa tiŋŋaa, má wuoli ma digilaa a nii wialiŋ Wia Diŋ-zoŋ-la si bula pi nialiŋ si laa Yesu wiaa dii aa hilimi Esia tiŋteen le. Nii-la kala si yuo dii Sitaani, mi jaŋ joŋ kudiile-la si he Wia-jaŋ a pu, a joŋ tabii-pula ma a pu. Mi jaŋ ŋmuŋse yiri-faliŋ a he tabii-la le. Yiri-la nuu-kala bi jaŋ jimu, see nii-la si laa tabii-la duŋduŋa.”

Wialiŋ ba si ŋmuŋsa pi Taataya niaa

18 Mi bira bula piŋ di ŋ ŋmuŋse teniŋ deen a pi Wia tiŋdaari-la sii beŋ nialiŋ si laa Yesu wiaa dii aa hilimi taŋ-la ba sii yire Taataya le. Mi-na Wia Bie ne bul wiaa deenba. Mi siaa nage nyiŋ-geliŋ ne, ka mi naasiŋ ma nage hoŋ ba si cheŋe u faasa tutul.

¹⁹ Bula piba a bul di mi jin ba tin̄tin̄ŋaa n̄. Mi jin̄ n̄ii ma nialin̄ si h̄e Taataya l̄e si cho niaa, ari n̄ii ma si ken̄ yarida, ari n̄ii ma s̄ii p̄e niaa l̄e. Mi jin̄ n̄ii ma si ken̄ kenyiri aa nyalime wii-kala l̄e. Mi jima ari tin̄tin̄ŋa-la ma s̄ii tin̄ hariŋ n̄e kpia bun̄bun̄ tin̄timii-la ma fa si tima.

²⁰ Ma ŋaa kukeri, ama wiaa ban̄men̄e n̄e ma ŋaa chei. Haal kubala n̄e h̄e ma tuŋ aa dage wu-bon̄ŋoo, ka ma buu kire. Haal-la ba s̄ii yire Jezebel n̄e n̄ii. Haala deen̄ ken̄ u titia ari uu bul Wia wiaa, Wia Din̄-zon̄-la dolun̄ l̄e. Uu nyia n̄e. Uu dage mi niaa di ba ŋin̄aa wu-liilin̄ an̄ p̄e didii vuuiaa kiaa n̄e.

²¹ Mi pi haala deen̄ won̄biin̄ duu birima lii u haacheba l̄e n̄e, ka u via an̄ ŋin̄aa wu-liilin̄.

²² N̄ii wiaa, má bee na, mi jan̄ len̄ duu wiile worun̄ a pin̄. Nialin̄ ma kala s̄ii tou a ŋin̄aa wu-bomo-la, mi jan̄ len̄ di ba ma faasa na heen̄, see di ba birima lii ba wu-ŋaala-la l̄e.

²³ Mi saa jan̄ ŋmoo nialin̄ s̄ii to u hariŋ kpu. Di mi n̄e ŋaa n̄ii, nialin̄ kala si laa Yesu wiaa dii aa hilimi jan̄ jin̄ ari mi jin̄ nuu-kala tuobiinaa n̄e. Nuu-kala si tima mage n̄ii, n̄ii n̄e mi jan̄ timu.

²⁴ Ama niaa don̄sun̄ h̄e ma tuŋ Taataya l̄e a bi wialin̄ haala deen̄ s̄ii dagu ka to. Niaa don̄sun̄ ken̄ba kaa yire Sitaani wu-luore bulaa n̄e. Ma biba to. Mi bi jan̄ voo chugi-yun̄oo chun̄ma. Wiin̄ deen̄ dun̄dun̄ n̄e mi che di mi bula pima:

²⁵ Wutitii-la ma si ken̄e, má kenu worun̄ a mu yi tapulii-la mi si jan̄ ko.

²⁶ Nii-la kala si wuo yuo dii Sitaani an̄ p̄e ken̄ mi wu-dagaa, a titin̄ mi tin̄tin̄ŋaa a kaa mu yi u

miisinj diderinj, mi jan pu dolun duu biben dunia niaa kala.

²⁷ Tiina jan biben dunia niaa ari kpaasa. U jan viviireba ari ba si yie nmoo pupoinj nii u yeɛ muno muno. Dol-la titia mi Nyimma si joŋo pimi, u titia nɛ mi jan joŋo pu.

²⁸ Mi jan lenj di tiina tutul a nage nanyualun sii tul nii.

²⁹ Digilaa tinŋaa, má wuoli ma digilaa a nii wialinj Wia Diŋ-zɔŋ-la si bula pi nialinj si laa Yesu wiaa di aa hilimi Esia tinŋeenj ɛ.

3

Wialinj ba si nmunsa pi Saadis niaa

¹ Mi bira bula pinj di ŋ nmunse wiaa deenba a kaa mu pi Wia tinŋaari-la sí benj nialinj si laa Yesu wiaa dii aa hilimi Saadis ɛ. Bula piba a bul di mi-na Tiina si kenj Wia Diŋsinj balipe-la aŋ pɛ kenj cheŋwulaa balipe-la nɛ bul wiaa deenba piba.

Mi jinj ma Saadis niaa tinŋinŋaa kala nɛ. Ma laa yirinj ari ma weye nɛ, ama ma suba nɛ.

² Má sii doŋ ɛ aŋ pɔ di ni-kaanaa si ka, di ba kenj dolun a sí suu. Má ŋaa nii, bɛɛ wiaa tinŋimii-la ma sii tinj bi Wia kpaɛa.

³ Má liise yi wialinj ma si nia aŋ laa maa. Má kenba worunj aŋ birima lii ma haacheba ɛ. Di ma nɛ bi doŋ ɛ sie, mi jan luɔra kɔ ari gaara. Ma bi jan wuo jinj bua-la mi si jan kɔ ma teenj.

⁴ Ari nii kala ni-titiiba banmenɛ nɛ ha he Saadis ɛ. Niaa deenba bi disinninj kenɛ. Ba nɛ

jan laale geri-pullun a to mi harin, bee wiaa ba mage nii ne.

⁵ Nii-la kala si wuo yuo dii Sitaani, u tiina jan laale geri-pullun. Mi bi jan kpu u yirin ta miisin tej-la tuon. Mi jan suri mi niin a yire u yirin mi Nyimma Wia ari u tinđaraa sipaan.

⁶ Digilaa tinđaa, má wuoli ma digilaa a nii wialin Wia Din-zon-la si bula pi nialin si laa Yesu wiaa dii aa hilimi Esia tinteen le.

Wialin ba si nmunsa pi Filadelfia niaa

⁷ Nmunse wiaa deenba kaa mu pi Wia tinđari-la sii ben nialin si laa Yesu wiaa dii aa hilimi Filadelfia le. Mi ne naa Tuo-pul Tiina ari Ni-titii ma, mi ne kori Devit tan-la boribiin. Duu ne suro, nuu-kala bi wuo kaa to, duu ne bira kaa to ma, nuu-kala bi wuo suri.

⁸ Mi jin ma tinđinđaa ne. Má bee na, mi ken boro kaa suri ne a pima. Nuu-kala bi wuo kaa to. Mi jima ari ma dolun bi yuge, ama ma haa to mi niin wiaa a bi mi yirin kaa faa.

⁹ Má bee na, mi jan len di nialin sii to Sitaani a nyia wiaa bul ari ba naa Juu tinđaa an bi Juu timma naa, mi jan len di ba ku tuu kpirimi ma sipaan, di ba jin ari mi choma ne.

¹⁰ Muapilii mi jan len di dunia niaa kala na heen. Ba jan magiseba worun. Ama mi bi jan len di ma juu hee-la le, bee wiaa ma to mi niin wiaa ne a ken kenyiri ari nyalima maa.

¹¹ Mii ko ne lele. Má faasa ken ku-la ma si kene, di nuu-kala si ma time kaa laa ma teen.

¹² Nii-la kala si wuo yuo dii Sitaani, mi jan len duu birime jebiin a he Wia-dia tuon. U-na bi jan

ko duu lii Wia-dia-la tuon. Mi jan nmunse Wia yirin a heu le, a nmunse Wia-jan yirin ma heu le. Jan-la ne naa Jerusalem falii-la si lii Wia-jan ku tuu. Mi ma jan nmunse mi titia yiri-falin a heu le.

¹³ Digilaa tinnaa, ma wuoli ma digilaa a nii wialin Wia Din-zon-la si bula pi nialin si laa Yesu wiaa dii aa hilimi Esia tinteen le.

Wialin ba si nmunsa pi Laadisiya niaa

¹⁴ Mi bira bula pin di n nmunse wiaa deenba kaa mu pi Wia tinnaari-la sii ben nialin si laa Yesu wiaa dii aa hilimi Laadisiya tan-la le. Mi ne naa nii-la ba sii yire "Ami", a naa siada-titii maa, nii-la le Wia si to a naa dunia, mi nii bul wiaa deenba.

¹⁵⁻¹⁶ Mi jin tintimia-la ma si tin ne. Ma naa tolo tolo ne. Ma bi fiela, ma bira bi lin maa. Mi fa cho di ma fiela koo di ma lin. Ama ma naa tolo tolo ne. Ma bi fiela, ma bira bi lin maa. Nii wiaa mi jan puusema ta.

¹⁷ Ma yie bigisi ma titia le a bul di ma ken kiaa ne, ma bira bi kun-kala che kika. Ama ma bi jin ari ma naa summoo a naa nisusu timma a naa nyulima an ken yaribiree maa.

¹⁸ Nii wiaa mi bula pima di ma yoo selime-la ba si chese di ma wuo kuori a yoo geri-pullun maa a laale a to ma yaribiree di hiisin sima ken niaa tuon. Ma yoo nuun ma a he ma siaa a wuo nina.

¹⁹ Di nialin mi si cho ne naa wii chei, mi yie dageba ne a kenba bil wonbiin le. Nii wiaa, ma fiese siin a birima lii ma haacheba le.

²⁰ Má bee-na, mi chin̄ boiŋniin̄ n̄e aa ŋmoo. Nii-la kala si nii mi yiikoro a keŋ boro suri, mi jaŋ ku juu u teen̄, di la duu kala dii kiaa.

²¹ Nii-la si wuo yuo dii Sitaani, mi jaŋ puu woŋbiin̄ duu p̄e hoŋ mi kuori-kpasa nyuŋ ari mi ma si wuo yuo dii Sitaani ŋii a p̄e hoŋ mi Nyimma kuori-kpasa nyuŋ ŋii.

²² Digilaa tin̄ŋaa, má wuoli ma digilaa a nii wialin̄ Wia Diŋ-zoŋ-la si bula pi nialin̄ si laa Yesu wiaa dii aa hilimi lee-kala Esia tin̄teen̄ ɛ.

4

Baa denne Wia Wia-jaŋ ɛ

¹ Wiaa deen̄ba kala si ŋaa harin̄, mi beŋ wia nyuŋ a na di Wia-jaŋ boro suro. Ŋii n̄e mi nii yiikori-la fa s̄ii bul wiaa mi teen̄ buŋbuŋ-la a nage nyile. U bira bula pimi a bul, “K̄o daha di mi dagin̄ wialin̄ si jaŋ ŋaa wiaa deen̄ba harin̄.”

² Bua-la ɛ di Wia Diŋ-zoŋ-la ku hemi ɛ, ŋii n̄e mi beŋ a na Wia-jaŋ a na Wia kuori-kpasa-la duu chin̄ dime, ka nuu hoŋ u nyuŋ.

³ Nii-la fa si hoŋ kuori-kpasa-la nyuŋ tutul a nage tabiin̄ s̄ii tul a nage jinalia, ari tabiin̄ si fiesa a nage chalin̄. Ka duoŋsia golli kuori-kpasa-la chu. Duoŋsia-la fa nage tabiin̄ si nage j̄oŋ-liin̄ n̄e.

⁴ Ŋii n̄e mi na kuori-biisin̄ kpasinn̄in̄ mara ari banese di ba golli kuori-kpasa-la. Nihiasin̄ mara ari banese hoŋ ba nyuŋ a laale geri-pulluŋ, a chu selime kuori-nyuŋ-chuuluŋ.

⁵ Ŋii n̄e ka kpasa-la lerin̄ liligise a nage duonuŋ s̄ii ligise ŋii, ka yiikoro ma doŋ, a nage

duonun sīi kpia a lii kpaſa-la lerin. Nii ne ka nyin-daasin balipe ma didii nyinin kuori-kpaſa-la sipaan. Nyin daasi-la ne ŋaa Wia Diŋ-zomŋ-la balipe.

⁶ Ka kuori-kpaſa-la sipaan kun pin a nage mugi-balin si tul ŋii pal pal, a pulla nage duon-tabiiŋ.

Ka kiaa banese si weye golli kuori-kpaſa-la chu a ken sii-kenne, sipaan ari harin kala.

⁷ Kialin banese-la doŋo nage naachigin, doŋo ma nage ne-bele, doŋo ma siaa a nage nuhuobiine, doŋo ma nage kachuun sīi fil.

⁸ Kialin kun-kala ken kinkeſin balidu balidu ne. Ba bira ken siaa sipaan ari harin kala. Titanin ari wiiheye kala ba yie yiyii yiilaa, ba bi tore. Yiila-la ba sīi yii ne ŋla:

“Wii-jaribako, ŋ ŋaa Tuŋ-pul Tiina ne,
ŋ ne nii-la fa si he dime faafaa kala, ari
nii-la si he dime, ari nii-la si jan ko.”

⁹ Kialin si weye yii yiilaa a denne nii-la si hoŋ kuori-kpaſa-la nyun. Ba yie lolu a yiyire u yirin maa. Nii-la si hoŋ kuori-kpaſa-la nyun jan he dime a kaa mu wuu.

¹⁰ Bua-na kala kialin banese-la si weye ne yii yiilaa, nihiasin mara ari banese-la ma yie tuu kpirimi a chuŋle nii-la si hoŋ kuori-kpaſa-la nyun a he dime a kaa mu wuu. Ba yie suri ba kuori-nyun-chuulun a bil kpaſa-la sipaan an yiyii yiilaa a bul,

¹¹ “La Tiina Wia, u maga di la chuŋun,
u maga di la dennin a yiyire ŋ yirin,
ŋ ne Dolun Tiina. Ŋ ne ta kun-kala,
ŋ tuotorun le ne ŋ taba ba he dime.”

5

Ba jōŅ teŅ-chuolun a pi Pie-bie

¹ Nii nē ka mi na di nii-la si hōŅ kuori-kpasa-la nyun, duu kori teŅ-chuolun u na-diin nisin lē. Ba ņmunſe teŅ-la tuōŅ ari hariŅ kala a mēre, aŅ keŅ kiaa balipe kaa magile.

² Nii nē mi na Wia tinđadari-duo kubala duu faasa heeli a bul, “Kubēē nē jaŅ wuo lere kialin ba si kaa mēre teŅ-la aŅ beŅ teŅ-la?”

³ Ama mi bi nuu-kala na si jaŅ wuo lere teŅ-la. Nuu-kala tuo Wia-jaŅ lē, nuu-kala tuo tinđeen ma lē, nuu-kala tuo lēlē-jaŅ ma si wuo lere teŅ-la beŅ.

⁴ Mi si bi nuu-kala na si wuo lere teŅ-la beŅ, mi faasa yel.

⁵ Nii nē nihiasi-la mara ari banesē-la dōŅo bula pimi a bul di mi sī yel, di mi bee na nii-la ba sī yire “Juda niaa tuōŅ Naachigin”, u lii Devit doho niaa tuōŅ nē, u nē wuo yuo dii Sitaani. Nii wiaa u jaŅ wuo suri teŅ-la a lere kialin balipe-la ba si kaa mēre.

⁶ Nii nē mi beŅ a na Pie-bie duu chin kuori-kpasa-la ari kialin banesē-la si weye ari nihiasi-la tutuobaaniŅ. U si chin lee-la, u nage di ba fa kpua nē. U fa keŅ nyillin balipe ari siaa ma balipe. Sia-la balipe nē ņaa Wia DiŅsin balipe Wia si ta ba ku tuu dunia semē-na kala.

⁷ Nii nē Pie-bie-la mu laa teŅ-la, nii-la si hōŅ kuori-kpasa-la nyun na-diin nisin lē.

⁸ U si laa teŅ-la, kialin banesē-la si weye ari nihiasin mara ari banesē-la, ba kala tuu kpirimi Pie-bie-la sipaan a chuolu. Nihiasi-la kala kori

chenniŅ ari sɛlime gbaŋsiŅ maa. Gbaŋsi-la su ari suoru-si-la ba si nyiga pi Wia. Wia niaa Wii-chuołunŅ nɛ űaa suoru-si-la.

⁹ Nii nɛ nihiasi-la ari kialinŅ si weye ta ba yiili-falinŅ aa yii,

“N nɛ wuo laa teű-la ba si mɛrɛ,
a lɛrɛ kialinŅ ba si kaa magilɛ,

bɛɛ wiaa ba kpuű nɛ. Ba si kpuű űii, ű jon ű
chalinŅ a yɔɔ nuhuobiine miisinŅ a pi Wia.

NialinŅ ű si yɔbɔ lii ni-yiriba kala tuɔű nɛ aa
bul yiikori-yiriba, a hɛ ta-yiriba ari
tiűtee-yiriba kala ɛ.

¹⁰ N lɛű nialinŅ ű si yɔbɔ, dii kuorunŅ nɛ a laa
niaa nyunŅ a tima pipi Wia.

Ba jaű beű tiűteenű kala.”

¹¹ Nii nɛ mi beű a na di Wia tiűdaaraa bui
buiba bui ku golli kuori-kpasa-la ari kialinŅ si
weye ari nihiasi-la. Mi nia di ba faa bul wii nɛ.

¹² Wii-la ba fa sii bul ari yiikori-balinŅ nɛ űla:

“Pie-bie-la ba si kpua nɛ maga duu keű dolunŅ a
bibenű niaa.

U nɛ maga duu keű kiaa, ari wu-jiminű, ari
dolunű kuű-kala ɛ.

U nɛ maga duu keű yirinű, di niaa dɛnnu a
chuołu.”

¹³ Nii nɛ ka mi nii kialinŅ kala si hɛ Wia-jaű, ari
kialinŅ kala si hɛ dunia ɛ, ari kialinŅ si hɛ
lɛlɛɛ-jaű, ari kialinŅ kala si sage mugi-balinŅ
nyunű, ari kuű-na kala si hɛ dime di baa bul
wiaa. Ba si,

“Nii-la si hoű kuori-kpasa-la nyunű ari Pie-bie-la,
ba nɛ wuo chuołɛba a piba yirinű a dɛnnɛba.

Ba ne maga di ba keŋ doluŋ kuŋ-kala le a
kaa mu wuu.”

14 Nii ne kialin banese-la si weye bul di Ami. Nii
ne nihiasi-la tuu kpirimi a chuole Wia.

6

Pie-bie-la keŋ kialin ba si kaa magile suri

¹ Nii ne mi na di Pie-bie-la suri kialin ba fa sii
kaa magile teŋ-la doŋo. Nla ne mi nii kialin si
weye banese-la doŋo duu bul wiaa. U yiikoro
nage duonuŋ sii kpia ne. U yiremi a bul di mi
ko.

² Nii ne mi bee na ja-pula di nuu hoŋ u nyuŋ
a kori toŋ. Ba joŋ kuori-nyuŋ-chuulo pu. U lii a
yuo laalin dii lee-na kala.

³ Nii ne Pie-bie-la bira keŋ kialin ba si kaa
magile teŋ-la ku-liamin kaa suri. Nii ne mi bira
nii di kialin banese-la si weye liamin tiina bira
yiremi a bul di mi ko.

⁴ Nii ne mi bee a na jaaba doŋo di u ku lii.
Joŋ-la ŋaa ja-fiaŋ ne a faasa fiese, ka nuu hoŋ u
nyuŋ. Nii ne ba pi tiina wonbiin duu keŋ
yuosuŋ kaa ko dunia, di niaa yuyuo doŋo a
kpukpu doŋo. Ba joŋ tokobii-bal ne a he u nisin
le.

⁵ Pie-bie-la bira keŋ kialin ba si kaa magile
teŋ-la ku-torimuŋ kaa suri. Nii ne kialin si
weye, tori tiina yiremi a bul di mi ko. Nii ne mi
na ja-bine di nuu hoŋ u nyuŋ a kori saniya u
nisin le.

⁶ Nii ne mi nii yiikoro si nage nuu yiikoro.
Yiikori-la lii kialin banese-la si weye
tutuobaanin ne. Nii ne tiina bul, “Ba jaŋ yalle

folimiaa gbaŋa kubala, a yi che-bala tiŋtinna si yie laa u time mage ŋii, ka di miaa gbaŋsin batori ma yi che-bala tiŋtinna time. Ama nuun ari siniŋ, ba-na wii tuo.”

⁷ Nii ne Pie-bie-la bira keŋ kialin ba si kaa magile teŋ-la neŋemiŋ kaa suri. Nii ne kialin banese-la si weye neŋemiŋ tiina yiremi a bul di mi ko.

⁸ Nii ne mi beŋ a na jaaba di nuu hoŋ u nyuŋ. Joŋ-la naginiŋ lii. Nii-la si jila yiriŋ ne suuŋ, ka leleŋ-jaŋ tuto u hariŋ. Nii ne Wia piba doluŋ di ba kpu nuhuobiinee kala si he dunia sesi-la banese doŋo. Ba jaŋ keŋ tokobii-la a kpu doŋsuŋ, di losuŋ ma kpu doŋsuŋ. Nyanyalaa ari бага kiaa ma kpu doŋsuŋ.

⁹ Pie-bie-la si keŋ kialin ba si kaa magile teŋ-noŋ-la kaa suri, ŋii ne mi bee na nialiŋ ba si kpua diŋsiŋ di ba he Wia-dia koru-la bubuŋ, lee-la ba si yie nyige ku-suŋ-siŋ a pipi Wia. Nialiŋ ba si kpua faa bul Wia wiaa ne a fa ŋaa la Tiina Kirisito siada tiŋŋaa maa, ŋii ne tii ba kpuba.

¹⁰ Nii ne ba ŋmoo niŋ vil vil aa bul, “La Tiina Wii-jaribako, ŋ ŋaa Tuŋ-pul Tiina ne a keŋ wutitii maa, bua beŋ le ne ŋ jaŋ dii nialiŋ si kpula sariya a doŋise nialiŋ si he dunia le a tiŋ la wiaa?”

¹¹ Nii ne Wia joŋ geri-pula a pi ba kuŋ-kala aŋ bula piba di ba gberɛ a wiesi muapilii, see di ba kpu ba tiŋtinni doŋsuŋ ari ba naaŋbiiri-la doŋsuŋ a mage ŋii u sii che.

¹² Pie-bie-la si keŋ kialin ba si kaa magile teŋ-du-la kaa suri, mi bee na di tiŋteen faasa

zigili. Nii nɛ wii-pɔsun kala biri lim ari chɛŋ-birimɪŋ, chɛŋ-pula ma fiɛsɛ a nage chalin.

¹³ Ka chɛŋwulaa lii wia nyun a ku tuu tinteen, ari ta-faan pelin si yie naa tutogo yuori nii.

¹⁴ Nii nɛ wia nyun kala lel a nage ba si yie kɛŋ bɔsɔ chuoli nii. Peel-na kala ari lee-na kala liin si gollo chu, ba kala sii ba leree.

¹⁵ Nii nɛ dunia kuoroo, ari ni-balaa, ari laali-yuori-hiasin, ari nialin si kɛŋ kiaa, ari nialin si kɛŋ dolun, ari nuu-kala, yosun ari nialin kala si tii ba titia, ba kala fá juu faa bu-buɔsun ari peeli-pɛginɪŋ ɛ.

¹⁶ Nii nɛ ba yiyirɛ peele-la ari busu-la a bul di ba tele toba ɛ, di Pie-bie-la ari nii-la si hɔŋ kuori-kpasa-la nyun siaa síba na. Baa fá Pie-bie-la si na baanin nɛ.

¹⁷ Ba bul nii, bɛɛ wiaa tapulii-la Wia si jan na baanin dunia niaa nyun yie nɛ. Nuu-kala bi Wia sipaan wuo chin.

7

Iziral tinŋaa tuɔŋ nialin ba si magila

¹ Wiaa deenba kala harin, mi na Wia tinɔaraa banɛsɛ di ba chin tinteen lanɔorunun banɛsɛ-la ɛ. Ba fa kɛŋ dunia lanɔorunu-la banɛsɛ kala, di pelin sí lu dunia ɛ. Tinteen ari mugi-balin ari tiisin kala bi jan na pelin.

² Nii nɛ ka mi na Wia tinɔaraa dɔŋɔ duu to wii-pɔsun ɛ aa jil wia nyun, a kori ku-la Wia-la si weye si kaa magile u niaa. Nii nɛ u faasa yirɛ

Wia tin̄daara-la ban̄εε Wia fa si piba doluŋ di ba chei tin̄teen̄ ari mugi-baliŋ.

³ N̄ii n̄ε u bula pi Wia tin̄daaraa ban̄εε-la a bul, “Ma s̄i tin̄teen̄ koo mugi-baliŋ koo tiisin̄ chei, see di la magile la Tiina Wia tin̄tinnaa ba tilliŋ l̄ε.”

⁴ N̄ii n̄ε ba dage nialiŋ Wia si magile ba niin̄ pimi. Ba ŋaa bui bui z̄ōo ari mahiŋ balia ari ban̄εε n̄ε. Niaa deen̄ba lii Iziral ni-yiriba tuōŋ n̄ε.

⁵ Niaa bui fii ari balia n̄ε u magile Juda doho niaa tuōŋ. Niaa bui fii ari balia ma lii Rubiŋ doho niaa tuōŋ. Niaa bui fii ari balia ma lii Gad doho niaa tuōŋ.

⁶ Niaa bui fii ari balia ma lii Asa doho niaa tuōŋ, Nafitali doho niaa tuōŋ maa, niaa bui fii ari balia. Niaa bui fii ari balia ma lii Manaasi doho niaa tuōŋ.

⁷ Niaa bui fii ari balia ma lii Simian̄ doho niaa tuōŋ. Niaa bui fii ari balia ma lii Liivai doho niaa tuōŋ. Niaa bui fii ari balia ma lii Izakai doho niaa tuōŋ.

⁸ Niaa bui fii ari balia ma lii Zebuluŋ doho niaa tuōŋ. Niaa bui fii ari balia ma lii Josef doho niaa tuōŋ. U magile niaa bui fii ari balia ma Benjamin̄ doho niaa tuōŋ.

Ni-dan̄-la si d̄enne Wia

⁹ U ŋii hariŋ n̄ε mi beŋ a na ni-dan̄-dan̄, nuu bi ba wuo diise. Ba lii dunia sem̄ε-na kala a lii tin̄tee-yiriba, ari ni-yiriba, ari ta-yiriba, aa bul yiikori-yiriba. Mi na di ba chin̄ kuori-kpasa-la ari Pie-bie-la sipaan̄ a laale geri-pul-duduosuŋ, a kori ab̄ε pipaariŋ ba nisiŋ l̄ε.

¹⁰ Ni-dan-la faasa ŋaa gon aa bul, “La Tiina Wia si hŋ kuori-kpasa-la nyun ari Pie-bie-la, ba ne keŋ dolun di ba wuo laala ta.”

¹¹ Ka Wia tinɗaaraa kala china golli kuori-kpasa-la ari nihiasi-la ari kialin banese-la si weye. Nii ne Wia tinɗaara-la tuu kpirimi kuori-kpasa-la sipaan a chuɔle Wia

¹² a bul, “Ami. La jan chuɔle la Tiina Wia a dennu aa lolu, bee wiaa u ne keŋ dolun ari wu-jimin a kaa mu wuu. Ami.”

¹³ Nii ne nihiasi-la doŋo piesemi a bul, “Kubeeba ne laale geri-pul-duduosun nii, nii ne ba lii?”

¹⁴ Nii ne mi bula pu a bul, “N ne jima, mi kuhian.” Nii ne u bula pimi a bul, “Niaa deenba ne Wia liise hee-bal-la tuon. Ba chese ba gennin Pie-bie-la chalin le, ba lii a pulle.

¹⁵ Nii ne tii ba chin Wia kuori-kpasa-la sipaan a tima pupu wiiheye ari titanin kala Wia-dia le. Nii-la si hŋ kuori-kpasa-la le ne jan kiesse toba le.

¹⁶ Losun bira bi jan kenba, lii-nyuasun ma bi jan kenba, wii-posun bi jan kpuba, wulimin ma bi jan kenba.

¹⁷ Wii-kala bi jan ŋaaba, bee wiaa Pie-bie-la si chin Wia kuori-kpasa-la sipaan ne jan biben ba nyun, ari pie-daara si yie ben u piesee nyun nii. U ne jan kenba kaa mu lii-bulo lerin, lii-la sii pi niaa miisin. Wia ma jan fiise ba sii-liirin ta.”

8

Pie-bie-la keŋ teŋ-kaanin suri

¹ Nii nε Pie-bie-la suri kialin ba si kaa magile ten-la balipe-la ku-kaanin. U si suro dεre, Wia-jaŋ kala ŋaa fuii a yi magina kubala.

² Nii nε aŋ ka mi na Wia tinɗaaraa balipe-la si yie chin Wia sipaan. Ba piba nyillin balipe.

³ Wia tinɗaara dɔŋɔ ma ku chin koru-la sεmε a kori selime gbaŋa-la ba si yie jon ku-suɔ-sin hε, a nyiga pi Wia. Nii nε ba pu ku-suɔ-zɔŋŋɔ yuge, duu kaa guoli Wia niaa Wii-chuɔluŋ lε a nyige a pi Wia. U jaŋ nyigu selime koru-la nyuŋ, ku-la si chin kuori-kpasa-la sipaan.

⁴ Nii nε ku-suɔ-si-la nyuɔsun ari Wia niaa Wii-chuɔluŋ lii Wia tinɗaara-la nisin lε a mu Wia teen.

⁵ Nii nε Wia tinɗaari-la jon selime gbaŋa-la a chaane nyinin korun nyuŋ, a hε gbaŋa-la tuɔŋ, a jonŋo yuo u ku tuu tinɗeen. Nii nε duonun kpikpia gon aŋ liligise, ka tinɗeen zizigili.

Wia tinɗaara-la ŋmuu nyillin

⁶ Nii nε Wia tinɗaaraa balipe-la si keŋ nyillin balipe-la ŋaa siri di ba ŋmuu.

⁷ Wia tinɗaari-la bunɓun kua ŋmuu u nyile. Nii nε duon-tabiaa ari nyinin guoli chalin lε ku tuu tel tinɗeen. Ba si tele nii, tinɗeen ari tiisin ari yaŋ seŋ-tori-la kubala dii nyinin.

⁸ Nii nε Wia tinɗaari-la liamin tiina ma ŋmuu u nyile. U si ŋaa nii, ba jon kuŋ a nage peel-balin sii dii nyinin a yuo ta u tuu mugi-balin tuɔŋ.

⁹ U si ku tuu nii, mugi-balin seŋ-tori-la kubala fiεε a nage chalin. Kialin kala si keŋ miisin a

he lii-la seŋ-tori-la kubala tuŋ suu. Liin daborusu-la si he lee-la ma chei.

¹⁰ Nii ne Wia tinđaari-tori-la ma ŋmuu u nyile. U si ŋmuu nii, cheŋwul-bal kubala lii wia nyuŋ, a chaane a nage nyiŋ-daan, a ku tuu tel fuonuŋ ari lii-bulluŋ seŋ-tori-la kubala le.

¹¹ Cheŋwul-la yiriŋ ne ku-haan. U si heye nii, lii-la tuŋ u si tele ma hei. Lii-la si heye nii, ni-dan-la si nyua lii-haa-la, ba suu.

¹² Nii ne Wia tinđaari-nese-la ma ŋmuu u nyile. U si ŋmuu nii, wii-pŋsuŋ seŋ-tori-la kubala cheye, chene ma seŋ-tori-la kubala chei, cheŋwulaa seŋ-tori-la kubala ma chei. Ba pulumuŋ kala lel leriŋ kala biri. Lee-la puluŋ tuo wiiheye ari titaŋiŋ kala.

¹³ Nii ne mi beŋ a na kachuuŋ duu fil di-bolii wia nyuŋ le aa ŋmoo niŋ vil vil. U sii fil nii, u yel a bul, "Nialiŋ si he tinteen le, ba jan na heeŋ. Bua-la le Wia tinđaari-kaana-la batori si jan ŋmuu ba nyilliŋ, nialiŋ jan na hee-la."

9

¹ Nii ne Wia tinđaari-nŋŋ-la ma ŋmuu u nyile. U si ŋmuu nii, mi na cheŋwuluŋ duu lii wia nyuŋ a ku tuu tel tinteen. Ba jon buotuo-luŋuŋ boribiin pu.

² Nii ne u suri buotuo-luŋii-la boro. U si suro dere, nyuŋsuŋ lii buotuo-luŋii-la tuŋ a nage nyiŋ-baliŋ nyuŋsuŋ, a to pulumuŋ ari wii-pŋsuŋ kala ba biri.

³ Nii ne hŋbŋsuŋ to nyuŋsu-la tuŋ ku lii a tuu tinteen. Wia piba doluŋ dunia le ba wuo len

niaa na hɛɛŋ, a nage nuɔmaa si yie diŋ niaa ba nina hɛɛŋ ŋii.

⁴ Wia biba wonɓiinj pa di ba dii yaŋ koo tiisin koo kialinj si nyu tinɗeen ɛ. Ama u piba wonɓiinj di ba dɔgise nii-la kala Wia magilin si tuo u tile ɛ.

⁵ Wia bi hɔbɔsu-la wonɓiinj pa di ba kpu niaa deenba, ama di ba dɔgiseba cheŋsin banɔŋ. Nii nɛ u dɔgiseba a nage nuɔmunj si yie diŋ niaa u wiwii ŋii.

⁶ Bua-la ɛ niaa jaŋ chiche di ba suu, ama ba bi wuo suu.

⁷ Hɔbɔsu-la fa nage janinj nɛ ba si kpiera di ba kaa mu laalinj. Ba chu kiasa si nage selime nyuŋ-chuulunj nɛ. Ba siaa ma nage nuhuobiinee siaa.

⁸ Ba keŋ nyu-punaa ma nɛ. Ba duomo a nage haala nyu-punaa. Ba nyilaa ma nage naachigee nyilaa nɛ.

⁹ Ba yaraa horuŋ nage hɔɔŋ ba si yie jonŋ to bɔye a kaa yuo laalinj. Ba kinɗesinj ma ŋiŋaa gonj, ari janinj si yuga aa ɛɛɛ torukoba a fá mumu laalinj.

¹⁰ Ba bubuɔ-dosuŋ nage nuɔmunj fila. Dol-la kala ba fa si kene di ba kaa dɔgise niaa cheŋsin banɔŋ-la kala fa hɛ ba bubuɔ-dosu-la ɛ nɛ.

¹¹ Wia tinɗaari-la fa si kori buɔtuo-lunji-la boribiinj nɛ fa ŋaa ba kuoro. Juu tinɗaa yiikoro ɛ baa yiru Abadɔŋ nɛ. Giriik tinɗaa ma yiikoro ɛ baa yiru Apɔliyɔŋ nɛ.

¹² Buŋbuŋ hɛɛ-la ba si jaŋ na nɛ ŋii. Ama kiasa balia nɛ ha ka.

13 Nii ne Wia tinđaari-du-la Ńmuu u nyile. U si Ńmuu Ńii, mi nii nuu yiikoro duu lii koru-la si chin Wia sipaan semε.

14 Nii ne yiikori-la bula pi Wia tinđaari-du-la si kori nyile-la a bul, "LeŃ di ba puri Wia tinđaaraa banese-la ba si vɔbɔ Yufiretis fuo-la le a ta." Wia fa vɔbɔ a bil a gbere tapulii-la ari chene-la ari jina-la u fa sii che u kpu dunia niaa.

15 Nii ne ba puriba ta di ba kpu dunia niaa sesi-la batori dɔŃɔ.

16 Nii ne ba dagemi nialin si jil janin niin pimi. Ba fa yi bui bui buiba zɔ-balia. Ba kala fa jil janin ne a Ńaa siri di baa mu yuo laalin.

17 Mi si naba ari duosoo tuɔŃ, Ńla ne ba nage: Nialin si jil jani-la laale hɔɔ-horun ba si yie joŃo tɔ boisin a kaa yuo laalin ne. Kialin dɔŃsun nage diiwolinbine yaraa, dɔŃsun fiεε a nage nyinin, dɔŃsun ma nage jiribiin. Jani-la nyusun nage naachigee nyusun ne. Nii ne nyinin ari nyuɔsun ari jiribiin lili ba niirin le.

18 Kiaa deenba batori ne Wia leŃ di ba ku kpu dunia niaa tuɔŃ sesi-la batori dɔŃɔ. Nyinin ari nyuɔsun ari jiribiin ne Ńii.

19 Jani-la dolun kala fa he ba niirin ari ba bubuɔ-dosun le ne. Ba bubuɔ-dosu-la nage dinŃaa ne a keŃ nyusun. Kiaa deenba ne ba kaa pire niaa.

20 Dunia ni-kaana-la nyanyal-bɔŃŃɔ deenba si bi kpua, ba ma ha bi birima lii ba haache wu-Ńaalaa le. Ba haa to Sitaani ne a kpikpaare vuiaa. Selime ari hɔŃŃ ari koliin ne ba kaa me vuia-la dɔŃsun, dɔŃsun ma Ńaa tabiaa, dɔŃsun

ma ŋaa tiisinŋ nɛ. Vuia-la bi wuo na, ba bi wiaa ma nii, ba bira bi wuo vivenŋ maa.

²¹ Niaa deenba faa kpu niaa nɛ. Ba faa ŋaa hil wiaa, aa ŋaa wu-liilinŋ, aŋ gigaa maa, aŋ bi sei di ba birima lii wu-bɔŋŋɔɔ deenba lɛ.

10

Wia tinɗaari-la si kori teŋ-chuoli-bie-la

¹ Nii nɛ ka mi bira na Wia tinɗaari-duo kubala duu lii Wia-jaŋ a ku tuu. Duonbilingbaanaa tɔu kala, ka duonɗiaa vɔɔ u nyunŋ lɛ. U siaa tutul a nage wii-pɔsunŋ. U naasinŋ ma nage tii-balaa sii dii nyininŋ.

² Ka u kori teŋ-chuoli-bie u nisinŋ lɛ. Ba kaa polli. Nii nɛ u jonŋ u na-diinŋ naanŋ a dan mugu-balinŋ nyunŋ, a jonŋ u na-gua naanŋ maa a bil tinteenŋ.

³ Nii nɛ u faasa kpia goŋ bogi bogi a nage naachiginŋ sii ŋaa goŋ nii. U si kpia goŋ nii, duonunŋ kpia. Duonunŋ si kpia nii, ba fa ŋaa kiaa balipe a kpikpia goŋ.

⁴ Bua-la lɛ duonunŋ si kpia, mi faa che di mi ŋmunɗe wialinŋ bil. Nii nɛ nuu yiikoro lii wia nyunŋ a bula pimi a bul, “Leŋ di wialinŋ duonunŋ si kpia bul, di ba he ŋ tuɔŋ. Sí ŋmunɗa bil.”

⁵ Nii nɛ ka mi na Wia tinɗaari-la, nii-la naanŋ dɔŋɔ si chinŋ mugu-balinŋ nyunŋ, ka dɔŋɔ ma chinŋ tintee-hilinŋ, duu keŋ u na-diinŋ nisinŋ kaa yia wia nyunŋ.

⁶ Nii nɛ u ŋmiɛɛ Wia, u-na nii-la si he dime a kaa mu wuu, nii-la si ta wia nyunŋ ari kialinŋ kala si he wia nyunŋ, ari tinteenŋ ari kialinŋ kala si he

dime, ari mugi-baliŅ, ari kialiŅ kala si he u tuoŅ. U űmiesa a bul, "Bua-la le la sii jegilu, u yie ne."

⁷ Ama tapulii-la Wia tinđadari-pe-la si jaŅ ku űmuu u nyile, Wia wu-faalia-la u fa si dage u tinđinnaa, nialiŅ sii bul wiaa, Wia DiŅ-zoŅ-la doluŅ le, ba kala jaŅ űaa.

⁸ Nii ne mi bira nii yiikori-la titia si lii wia nyuŅ a bul wiaa pimi. U si, "Mu a laa teŅ-bie-la ba si suro, Wia tinđadari-la nisiŅ le, nii-la naaŅ doŅo si chiŅ mugi-baliŅ nyuŅ, ka doŅo ma chiŅ tinđteen le."

⁹ Nii ne mi mu Wia tinđadari-la teen a sulu duu joŅ teŅ-bie-la pimi. Nii ne u joŅ teŅ-bie-la pimi aŅ bula pimi di mi joŅo chaŅ, di u jaŅ siŅ mi niŅ le a nage tuuŅ, ama mi luoruŅ le u jaŅ hei.

¹⁰ Nii ne mi laa teŅ-bie-la Wia tinđadari-la nisiŅ le a joŅo chaŅ. U sima a nage tuuŅ ne mi niŅ le, ama u si tuu mi luoruŅ, mi luoruŅ kala heyε ne.

¹¹ Nii ne ba bula pimi a bul, "Ņ jaŅ bira bul wiaa, Wia DiŅ-zoŅ-la doluŅ le a tige ta-yiriba le, ari tinđtee-yiriba, ari nialiŅ sii bul yiikori-yiriba, ari kuori-yiriba yuge ma le."

11

Wia siada tinđaa balia-la

¹ Nii ne ba joŅ daa-magisiŅ a nage daantiga a pimi, aŅ bula pimi di mi sii a magise Wia-dia ari koru-la si he u tuoŅ, aŅ diise nialiŅ kala sii chuole Wia dime,

² ama di mi si Wia-dia-la kaala-na magisu, bee wiaa ba joŅ lee-la pi nialiŅ si bi Juu tinđaa űaa,

di ba ŋmoo u jebii-la lo, a nuose Wia lee-la cheŋsiŋ mahiŋ balia ari balia.

³ Nii ne ka Wia si u jaŋ pi u siada tiŋŋaa balia-la doluŋ di ba wuo bul wiaa u Diŋ-zoŋ-la doluŋ le, tapulaa bui ari zo-baliala ari mahiŋ batori, aŋ baage tuo-cheri geri-bosunuŋ.

⁴ Niaa deenba balia nage tia-la ba sii yire Oliv ne. Ba ne bira nage korununuŋ ba si yie joŋ chaanaa a didaŋ balia-la si chiŋ la Tiina Wia sipaan, nii-la si tii tiŋteen.

⁵ Nyiniŋ jaŋ lii ba niŋ a dii nuu-kala sii che duu doŋiseba. Di nuu-kala nii che duu walimeba, nyiniŋ jaŋ diiu.

⁶ Wia piba doluŋ di ba wuo kiri duonuŋ, duu si nii tapulia-la ba sii che di ba bul wiaa, Wia Diŋ-zoŋ-la doluŋ le. Wia bira piba doluŋ di ba wuo ŋaa di liiŋ kala birime chaliŋ. Ba jaŋ wuo leŋ di nyanyalaa juu dunia niaa le, mage ŋii kala le ba si cho.

⁷ Di ba ne dii Wia danŋsia dere, бага kun jaŋ lii buotuo-luŋii-la tuoŋ ku lii. Ku-la jaŋ yuo kpuba.

⁸ Ba ku-suunuŋ jaŋ piŋ ta-bal-la woŋbiŋ le. Ta-bal-la bomo nage Sodom koo Ijipiti tiŋteen ne. Ta-bal-la le ne ba kpaase la Tiina daa-gese nyuŋ.

⁹ Ni-yiriba a lii ta-yiriba, ari nialiŋ sii bul yiikori-yiriba a lii tiŋtee-yiriba kala jaŋ beŋ ba ku-suunuŋ tapulaa batori ari lebi. Ba bi jaŋ sei di ba paaba hugi.

¹⁰ Dunia niaa, tuoŋ jaŋ tere ari ba si kpu niaa balia-la. Ba jaŋ gbigbieli a sisieri doŋo le a didii zile doŋo le, bee wiaa wialiŋ niaa deenba balia fa sii bul, Wia Diŋ-zoŋ-la doluŋ le, ba fa keŋ

dunia niaa banŋa ɛ nɛ.

¹¹ Ama tapulaa batori ari lebi cheɛŋ Wia pi niaa deenba balia miisin, ba sii chin ba naasin ɛ. Nialin kala si naba, fawullun kenba worun.

¹² Nii nɛ ba nii nuu yiikoro duu lii Wia-jaŋ a bula pi niaa balia-la a bul, “Má ku jil daha.” U si bul nii dɛɛ, ba juu duonbilingbaanin tuon a jil Wia-jaŋ. Ba dinɔonɔɔ bibenba, ka ba jijil.

¹³ Bua-la titia ɛ tinteen faasa zigili. Tan-la seme donɔ kala tel, ba niaa bui balipe suu. Leree fii fii sesi-la kubala nɛ nii. Fawullun ken ni-kaanaa, ba denne Wia, nii-la si he Wia-jaŋ ɛ.

¹⁴ Heɛ-lia-la diderin nɛ nii, ama torimun jaŋ kɔ lɛɛɛ.

Wia tinɔaari-pe-la ŋmuu u nyile

¹⁵ Nii nɛ Wia tinɔaari-pe-la ŋmuu u nyile. U si ŋmuu nii, mi nii yiikori-balaa di baa bul wiaa, Wia-jaŋ ɛ. Ba si, “Dunia kuorii-la lɛɛɛ ŋaa la Tiina Wia ari Kirisito kuorii-la nɛ. La Tiina Wia jaŋ dii kuoron a kaa mu wuu.”

¹⁶ Nii nɛ nihiasin mara ari banɛɛ-la si hon ba kuori-kpasinnin nyun Wia sipaan, ba kala tuu kpirimi a chuɔɛ Wia a bul,

¹⁷ “Laa lollun la Tiina Wia, Wii-jaribakɔ,
nii-la fa si he dime faafaa ari nii-la ha si he
dime.

Lɛɛɛ-na ŋ jon ŋ dol-bal-la,
a suomi a biben dunia nɛ.

¹⁸ Dunia niaa fa hoso nɛ ŋ nyun.

Ama bua-la ŋ baanin si jaŋ sii ba nyun yie
nɛ,
ka bua-la titia ŋ si jaŋ dii nialin si suba
sariya ma yie nɛ,

bua-la le ŋ si jaŋ jon time a tiŋ ŋ tiŋtinnaa ma
yie ne.

Nialin sīi bul wiaa, ŋ Diŋ-zoŋ-la dolun le,
ari ŋ niaa kala,

nialin sīi fá ŋ yiriŋ, nihiasin ari hanbiisin
kala,

ŋ jaŋ time piba.

Lεεε ŋ jaŋ dōgise nialin si chei dunia, di ba mu
suu.”

¹⁹ Nii ne ba keŋ Wia-dia-la si he Wia-jaŋ, boro
kaa suri a na dagá kubala u tuoŋ. Wialin
Moosis fa si ŋmuŋsa bil di Iziral tinŋaa tuto, ba
he daga deen tuoŋ ne. Nii ne duonun liligise
lerin kala, ba ninii yiikorusun, ka duonun
kpikpia ŋmana ŋmana. Tinteen zigili, ka
duoŋ-tabiaa faasa tuu titel.

12

Dimin ari haala yuo doŋo

¹ Nii ne ku-kpuŋkpere kubala ku lii wia nyun.
Ku-kpuŋkpere-la nage haal ne a jon wii-poŋun a
laale, ari niaa sīi laale genniŋ nii. Ka chene ma
he u naasin bubuoŋ, aŋ ka u chu
kuori-nyun-chuulo. Nyun-chuulo-la,
chenwulaa fii ari balia ne ba kaa ŋaa.

² Haal-la fa keŋ luoruŋ ne. U luoruŋ wiwii, u
faasa yiyel a wiwalime duu lul.

³ Nii ne ku-kpuŋkpere doŋo ma ku lii wia
nyun. Ku-kpuŋkpere deen fa nage dimin si
yuga kieli ne a kala fiεε ari chalin. Diŋ-la fa
keŋ nyusun balipe ne ari nyillin fii, a chu
nyun-chuulun balipe.

⁴ U bubuo-doho yigi chenwulaa sesi-la batori dōŋo lo ba ku tuu tel tinteen. An ka diŋ-la mu chin haal-la fa sī walime duu lul sipaan a gberε, di haal-la ne lula, duu jon bile liŋ.

⁵ Nii ne haal-la lul hanbolibie, nii-la si jan ben dunia niaa kala ari kpaasa. Nii ne Wia jon bile kaa mu u teen a len u hon u kuori-kpasa nyun,

⁶ an ka haal-la fá juu girin, lee-la Wia si wasa bilu ε. U si he dime nii, Wia pu kudiilee tapulaa bui ari zo-balia ari mahin batori.

⁷ Bua deen ε laalin sii Wia-jan ε. Wia tinđadari-hian baa yire Maakil ari tinđaaraa dōŋsun suomi a yuyuo diŋ-la. Nii ne diŋ-la ari u haritooroo maa yuo.

⁸ Ama Maakil niaa yuo dii diŋ-la ari u haritooroo. Nii ne diŋ-la ari u haritooroo bira bi di-honun kala kene Wia-jan ε.

⁹ Nii ne ba jon diŋ-la ari u haritooroo a yuo ta ba lii Wia-jan a ku tuu tinteen. U ne baa yire Sitaani, nii-la sī nyise dunia niaa kala. Diŋ-la fa he dime faafaa kala ne a lii dunia di-suomun.

¹⁰ Nii ne ka mi nii yiikori-bal kubala a lii Wia-jan a bul, "Bua-la Wia si jan laa niaa ta yie ne. Bua deen ε ne Wia laa u dolun ari u kuorun. Kirisito, nii-la Wia si liisa, ma laa u dolun ne, bee wiaa nii-la si jon cheerin pi la naanbiirin, ba jonu yuo ta ne. U fa jon cheerin piba Wia sipaan wiiheye ari titanin kala.

¹¹ Ba yuo dii Sitaani a tin Pie-bie-la chalin wiaa, ari Wia niin wialin ba fa si bula pipi niaa. Ba fa ŋaa siri di ba kpuba a tin Wia wialin ε ne.

¹² Ma nialin si he Wia-jan, má len di ma tuon

tore. Ama ma nialin si he tinteen le ari nialin si he mugi-balin le, ma jan na heen. Sitaani ku tuu ma teen ne a faasa ken baanin, bee wiaa u jima ari u bira bi dieni, ka di ba laa u dolun.”

¹³ Din-la si na di ba jonu yuo ta, u ku tuu tinteen, nii ne u kire to haal-la si lul hanbolibie-la harin.

¹⁴ Nii ne Wia jon kachuun kinkesin pi haal-la, duu wuo fil a juu girin tuon a kage din-la le. Nii ne u mu lee-la Wia si wasa bilu le. Dime ne, u jon kudiilee pu jisin batori ari lebi.

¹⁵ Nii ne liin lii din-la nin le a nage fuon, a kire to haal-la harin duu pelle jonu.

¹⁶ Ama tintee-hilin ku pe haal-la le a jon fuo-la si lii din-la nin le kala a nyua.

¹⁷ Nii ne din-la na baanin haal-la nyun a mu duu ken haal-la biirin donsun a yuo laalin. Haal-la biirin ne naa nialin si nii Wia nin wiaa a tutoba, a didii Yesu dansia, a bul u wiaa a pipi niaa. Nii ne din-la mu chin mugi-balin nin.

13

Ku-la si nage din-la ari бага kua

¹ Nii ne mi na бага kua don duu lii mugi-balin tuon a ku lii. U fa ken nyusun balipe ne, u nyillin ma fa naa fii. U fa chu kuori-nyun-chuulun fii u nyillin fii-la le. Yiri-la u fa si kene u nyusu-la le faa tuuse Wia jonno ne.

² Бага ku-la mi si na fa nage kpeye ne, an ka u naasin nage lugumun kiaa, u nin ma nage naachigin kua. Nii ne ku-la si nage din-la jon u dolun kala ari u kuori-kpasa-la a pi бага ku-la.

³ Baga ku-la nyusun balipe-la doŋo fa ken naawiil-bal ne si maga duu suu, ka u bi suba. Ba si na naawiil-la duu fiela, u ŋaa dunia niaa kala wu-kpunkpere. Nii ne ba sii to u hariŋ.

⁴ Nii ne niaa tuu kpirimi diŋ-la sipaan a chuolu, bee wiaa u fa jon u dolun a pi бага ku-la ne. Niaa bira chuole бага ku-la. Nla ne ba pieŋe doŋo a mu tige u le, “Kubee ne ken dolun a nage ŋla? Kubee ne jan wuo kenu yuo yuosun?”

⁵ Nii ne ba pi бага ku-la wonbiin u bul babii-bal wiaa a tutuuse Wia jonŋoo. Nii ne ba lenu u dii dolun cheŋŋin mahin balia ari balia.

⁶ U yie tutuuse Wia ari u jan-niaa jonŋoo.

⁷ Nii ne ba puu wonbiin ma u ken Wia niaa a yuo laalin, a yuo diiba. Ba fa puu dolun u wuo ni-yiriba a lii ta-yiriba kala, ari nialin sii bul yiikori-yiriba a lii tinŋee-yiriba kala.

⁸ Nii-la kala si tuo miisin ten-la le a lii dunia di-suomun, u ma jan tuu kpirimi u sipaan a chuolu. Pie-bie-la ba si kpua ne tii ten-la.

⁹ Digilaa tinŋaa, má wuoli ma digilaa a jegile nii wiin deen.

¹⁰ Di ba ne yuo laalin dii nuu a kenu kaa mu yosun lerin, u maga duu mu ŋaa yon ne. Di ba ne jon tokobii a kpu nuu, ba jan senŋe jon tokobii a kpu tiina maa. Nialin si laa Wia wiaa dii maga di ba nyalime ne a chin wialin ba si laa dii le.

¹¹ Nii ne mi bira na бага kua doŋo duu lii tinŋeen a kuu lii. U fa nage pieŋe ne an ken nyillin balia. Uu bul wiaa a nage ku-la si nage diŋ-la ne.

¹² U ma ken dol-la bunbun бага ku-la si kene

ne a wuo didii doluŋ u sipaanj. U lenj dunia niaa kala tuu kpirimi a chuɔɛ bunbunj бага ku-la, ku-la fa si keŋ naawiil-bal-la, ka u fieɛ.

¹³ U ŋaa wu-magilaa a yuge. U paala lenj nyininj lii wia nyuŋ ku tuu tinteenj, nuu-kala na.

¹⁴ A tinj wu-magila-la ba si leŋe u ŋaa bunbunj бага ku-la sipaanj, бага ku-la doŋɔ nyise dunia niaa a he, di ba joŋ kiaa me, kuŋ si nage bunbunj бага ku-la, ku-la ba si keŋ tokobiinj kerij, ka u wei.

¹⁵ Nii ne ba wuo lenj бага ku-lia-la pi ku-la ba si me wiese duu wuo wiaa bubul. Nii ne u wuo lenj ba kpu nialinj si bi бага ku-la ba si me ka chuɔɛ,

¹⁶ a bira lenj ba magile nuu-kala, nihiasinj ari hanbiisinj, kuoroo ari summoo, nii-la kala si tii u titia ari nii-la kala si ŋaa yonj. Ba magile ba na-diinj nisaa le koo ba tillinj ɛ.

¹⁷ Nuukala bi kuŋ wuo yoo a bi kuŋ-kala ma wuo yalle, see di ba joŋ бага ku-la magilinj, koo u yirinj, koo u yiri-la si mage ŋii a he u tiina ɛ.

¹⁸ Nuukala bi janj wuo jinj wiinj deenj bubuonj, see duu keŋ wu-jiminj. Má lenj di nii-la si keŋ wu-jiminj liisi a mu yi бага kuŋ niinj si mage ŋii. Di ŋ diiseba, u nage nuhuobiine kialinj ne. U kiaa niinj ŋaa zo-balidu ari mahinj batori ari balidu ne.

14

Nialinj síi yi yiili-falinj

¹ Nii ne mi beŋ a na Pie-bie-la duu chinj peel kubala nyuŋ. Peel-la yirinj ne Zaayonj. Ba di niaa buiba zolo ari mahinj balia ari banese ne fa

chin peel-la nyuŋ. Ba ŋmuŋse Pie-bie-la yirin ari u Nyimma yirin ne a he niaa deenba tillin le.

² Nii ne ka mi nii nuu yiikoro duu lii Wia-jaŋ. Yiikori-la fa nage fuonuŋ sii pelli ne gbul gbul, koo duonuŋ sii kpia. Yiikori-la mi si nia ma fa naga ari niaa sii du chen ne.

³ Niaa deenba chin kuori-kpasa-la ari nihiasi-la, ari kialin banese-la si weye sipaan ne aa yii yiili-falii kubala. Nuukala bi yiil-la wuo gunne, see nialin bui buiba zolo ari mahin balia ari banese-la duŋduŋa. Niaa deenba ne Wia tuose dunia le a laaba ta.

⁴ Ba ne bi ha-chorumuŋ hariŋ to, aŋ bi disinnin ma kene. Ba nii to Pie-bie-la hariŋ lee-na kala u sii mu. Ba ne Wia laa sipaan liise nuhuobiinee tuon, di ba ŋaa Wia ari Pie-bie-la tuo-pul tinŋaa

⁵ a bi wiaa ka nyia.

Wia tinɗaaraa batori bul wiaa

⁶ Nii ne mi bira na Wia tinɗaara dono duu fil wia nyuŋ di-bolii. U fa kori Wia Wu-zomɔ-la ne, Wu-zomɔ-la si jaŋ he dime a kaa mu wuu. U kaa mu bula pi nuukala si he dunia le tintee kala le, ari taŋ kala le, ari nialin sii bul yiikori-yiriba kala, ari ni-yiriba kala le.

⁷ Nii ne Wia tinɗaari-la bul ari yiikori-balin a bul, “Má fá Wia a denne u yiri-balin, bee wiaa bua-la u si jaŋ dii dunia niaa sariya yie ne. Má dennu, u ne ta wia nyuŋ ari tinteen ari mugi-balin ari lii-bulluŋ kala.”

⁸ Ka Wia tinɗaari-lia-la ma tuto a bul, “Babilon tele, Babilon tele, ta-bal-la ba sii yire

Babilon, u tele. U ne jon u wu-bonɔɔ a dage tintee kala ba nɔnaa wu-bonɔɔ. Wu-bomɔ-la nage sinij si ken huon ne.”

⁹ Nii ne Wia tindaari-tori-la ma tuto ba harin, a ma bul wiaa ari yiikori-balin. U si, “Di nuu-kala ne chuɔle бага ku-la ari u nagisi-la ba si me bil, a laa magil-la u tile le koo u nisaa le,

¹⁰ Wia jan na baaniɔ kinken u tiina nyun. Wia baaniɔ nage sin-la si ken huon ne. Di niaa ne nyua, ba yie susuu ne. Ba jan jon nyiniɔ ari jiribiin a dogise tiina. Ba jan naa nii Wia tindaara-la si bi disinniɔ kene ari Pie-bie-la sipaan.

¹¹ Nyiniɔ ari jiribiin jan diiba deen deen, nyin-la bi jan ko duu disa. Niaa deenba bi jan ko di ba na wiese wiiheye ari titaɔin kala. Niaa deenba si chuɔle бага ku-la ari u nagisi-la ba si me bil a laa u yirin magil-la, ba bi jan na wiese.”

¹² Bua deen le ne Wia nialiɔ sii to Wia niin a laa Yesu Kirisito wiaa dii, u maga di ba nyalime ne.

¹³ Ka mi nii yiikoro kubala duu lii Wia-jan aa bul, “Nmunse wiin deen: Nialiɔ si laa la Tiina Yesu wiaa dii an suu, Wia jan peba le.” Nii ne Wia Din-zon-la ma bul, “Wia sene jan pe niaa deenba le di ba wuo na wiese worun. Ba bira bi jan tin, bee wiaa tintimii-la ba si tima ka to ba harin ne.”

Ba ken siikoro a kaa kun kiaa

¹⁴ Nii ne mi bira ben a na duonbilingbaan-pula, di nuu nage nuhuobiine bie a hon duonbilingbaan-la nyun. U tiina chu

selime kuori-nyuŋ-chuulo ne aŋ kori siikoro si keŋ niŋ woruŋ.

¹⁵ Nii ne Wia tinɗaari-la doŋo ma lii Wia-dia tuoŋ ku lii, a faasa yire ari yiikori-baliŋ nii-la si hoŋ duoŋbilingbaaŋ-la nyuŋ a bul, “Keŋ ŋ siikoro-la a kaa kuŋ kaaa. Bua-la si maga di la kuŋ kaaa yie ne. Kialiŋ kala si he dunia le si maga di ba kuŋ, ba kala bia ne.”

¹⁶ Nii ne nii-la si hoŋ duoŋbilingbaaŋ-la nyuŋ keŋ u siikoro-la viisi tinteen a kuŋ tinteen kuŋ-kala.

¹⁷ Nii ne Wia tinɗaara doŋo ma lii Wia-dia si he Wia-jaŋ a ku lii, a ma kori siikoro. Siikoro-la ma keŋ niŋ ne woruŋ.

¹⁸ Nii ne Wia tinɗaara doŋo ma lii Wia-dia koru-la seme a ku lii. U ne ŋaa Wia tinɗaari-la si keŋ nyiniŋ doluŋ. Nii ne u yire nii-la si kori siikoro-la a bul ari yiikori-baliŋ, “Keŋ ŋ siikoro-la a kaa keru tia-la ba sii yire vaiŋ-la jagisiŋ, bee wiaa u nene-la bia ne.”

¹⁹⁻²⁰ Nii ne Wia tinɗaari-la keŋ u siikoro-la kaa viisi tinteen a keru vaiŋ jagisi-la kala. Nii ne ba paa ba kala kaa mu he bua-la ba si luo, aa chage tii-nene-la liiŋ ba si kaa ŋaa siniŋ. Ta-bal-la jeŋ hariŋ ne ba chage tii-nene-la. Ba si chageba, lii-la kala lii a birime chaliŋ, a tuu pipelle tinteen a nage fuoŋ. Namaga deŋ dage ŋii Wia si na baaniŋ tinteen niaa nyuŋ. Nii ne chal-la pelle a mage meel-daasiŋ zo-balia, aŋ pe jila yi a mage nuhuobiine boye.

Wia tinđara-la kori nyanyal-bŃŃŃŃ balipe

¹ Nii ne mi bira na ku-kpuŃkperere dŃŃŃ wia nyuŃ. U keŃmi fawulluŃ. Mi na Wia tinđaraa balipe di ba kori nyanyal-bŃŃ-yiriba balipe. Di ba ne yuoba he tinŃteen le dere, Wia baaniŃ jaŃ fiele.

² Nii ne mi na kuŃ, u yuga a nage mugi-balin sii tul nii pal pal a chuchol nyiniŃ. Ka nialiŃ si yuo dii бага ku-la ari u nagisi-la ba si me bil, ari u yiriŃ magiliŃ, mi naba di ba chin mugi-bal-la sii tul pal pal seme a kori chenniŃ Wia si joŃo piba.

³ Nii ne ba yiyii yiilaa. Yiil-la dŃŃŃ, Moosis Wia tinŃtinni-la ne laa sipaan yii, ka yiil-la dŃŃŃ ba yiyii a didenne Pie-bie-la. Yiila-la ba si yii ne Ńla:

“La Tiina Wia Wii-jaribako,
wu-kpuŃkperisiŃ ari tinŃtiŃ-balaa ne Ń titiŃ.
Ń keŃ wutitii ne aa Ńaa wutitiiba.

Ń ne jaŃ dii kuoruŃ a kaa mu wuu.

⁴ La Tiina Wia, kubee ne bi jaŃ fáŃ?

Nuu-kala jaŃ fáŃ aŃ didenne Ń yiri-baliŃ.

Ń dunđuŃa ne keŃ tuŃ-pula.

Dunia niaa kala jaŃ ku chuŃluŃ,

bee wiaa nuu-kala na ari Ń dii dunia niaa sariya ari wutitii ne.”

⁵ Mi si nii yiila-la dere, mi na Wia-dia-la tutuŃbaaniŃ ba sii yire lee-la si bi disinniŃ kene, di ba suro.

⁶ Nii ne Wia tinđaraa balipe-la si kori nyanyal-bŃŃŃŃ balipe-la lii dime ku lii. Ba laale geri-yuoli-zŃŃŃŃ sii tul ne, kuŃ-kala tuo u le, a joŃ selime damerisiŃ a vŃŃ ba boisiŃ le.

⁷ Njii ne kialin banese-la si weye dŏŋŏ jon selime gbanŋin balipe a pi Wia tinđaraa balipe-la. Wia baanin fa sŭ selime gbanŋi-la ne. U ne jan he dime a kaa mu wuu.

⁸ Njii ne nyuŏsun tŏ Wia-dia-la kala. Wia tula ari u dolun ne ŋaa nyuŏsu-la he dime njii. Nuukala bi Wia-dia-la wuo juu, see Wia tinđaraa balipe-la si jon nyanyal-bŏŋŏŏ balipe-la kala yuo he tinteen le a dexe.

16

Gbanŋin balipe-la si ken Wia baanin

¹ Njii ne mi nii nuu yikoro duu lii Wia-dia-la tuŋ. U bula pi Wia tinđara-la balipe ari yikori-balin a bul, “Má ken gbanŋin balipe-la si ken Wia baanin kaa mu bisa he dunia le.”

² Njii ne Wia tinđari-la bunbun tiina jon u gbaŋa-la Wia baanin si he u tuŋ, a kaa mu bisa he dunia le. U si bisa he dexe, njii ne naawiil-bŏŋŏŏ sii suŏra ken nialin kala si ken бага ku-la magilin, aŋ pe chuŏle u nagisin ba si me a bil.

³ Njii ne Wia tinđari-liamin jon u gbaŋa ari Wia baanin a kaa mu bisa he mugi-balin le. Njii ne mugi-bal-la birime a nage nuhuobiine si suba chalin. U si ŋaa njii, kialin kala si ken miisin a he mugi-bal-la tuŋ suu.

⁴ Njii ne Wia tinđari-tori-la ma ken u gbaŋa kaa mu a bisa he fuo-biisin ari fuo-buloo le. Ba kala birime chalin.

⁵ Njii ne Wia tinđari-la si ken liin dolun ma bul wiaa. U si, “La Tiina Wia, ŋ kiaa sima ne di

ŋ dōgise dunia niaa. Nj nē Tuo-pul Tiina, ŋ nē nii-la fa si hē dime faafaa kala ari nii-la si hē dime lēle.

⁶ Dunia niaa kpu ŋ niaa ari nialin fa sī bul wiaa, ŋ Diŋ-zōŋ-la dolun lē. Ba si ŋaa ŋii nē tii ŋ ŋaa chalin piba di ba nyua. U maga di ba nyua nē.”

⁷ Njii nē mi nii nuu yīkoro duu bul wiaa. Yiikori-la lii koru-la nyun ba fa si yie kpu pusun a nyige a pi Wia nē. U tiina si, “Wutitii, la Tiina Wia Wii-jaribakō, ŋ kēŋ wutitii, wutitii wonbiin nē ŋ to a didii niaa sariya ŋii.”

⁸ Njii nē Wia tinđaari-nēsē-la jon u gbaŋa a bisa hē wii-pōsun lē. Njii nē wia faasa pōse a nage nyinin, a nyinyige niaa.

⁹ Wii-pōsun si faasa pōse a nyige niaa ŋii, ba na baanin Wia nyun a tutuuse u jonŋoo, bēe wiaa ba jima u nē kēŋ dolun nyanyal-yiri deenba kala lē. Ama ba bi birima lii ba haacheba lē di ba chuōle Wia.

¹⁰ Njii nē Wia tinđaari-nōŋ-la jon u gbaŋa a bisa u tuōŋ kiaa a hē бага ku-la lē, lee-la u fa sī dii kuorun. Njii nē birimin to lee-la kala, ka nialin kala si hē dime ma yaraa bibieri, ba didin ba nenđelimee.

¹¹ A tin ba yara-la sī wii, ari ba naawiila-la wiaa, ba tutuuse Wia jonŋoo, nii-la si hē Wia-jaŋ. Ama ba bi birima lii ba haacheba lē di ba chuōle Wia.

¹² Njii nē Wia tinđaari-du-la jon u gbaŋa ari Wia baanin a bisa hē fuo-bal kubala baa yire Yufiretis lē. Njii nē fuo-la kala hu. Fuo-la si hua,

nage nŏmun-tabiaa, ba lii wia nyuŋ ku tuu tel niaa nyuŋ ba susuu. Wii-la fa ŋaa wu-lŏru nŕ. Nii nŕ ni-kaana-la tuuse Wia jonŋoo a tiŋ duoŋ-tabia-la wiaa.

17

Haala si hŏŋ бага kun nyuŋ

¹ Nii nŕ Wia tinŋaaraa balipe-la si kori gbanŋin balipe-la, ba tuŏŋ kubala yiremi a bul, “Ko di mi dagaŋ nii Wia si jaŋ dii ha-chŏrumuŋ deen si ŋaa wu-liilin woruŋ sariya. U nŕ hŏŋ lee-la liin si hŕ a yuge.

² Dunia kuoroo ari dunia niaa kala kŕnu ŋaa wu-liilin a kala bugi, a nage ba si nyua sinin.”

³ Nii nŕ Wia Diŋ-zŏŋ-la hemi lŕ, ka Wia tinŋaari-la jonmi kaa juu giri kubala tuŏŋ. Nii nŕ mi na haal kubala dime duu hŏŋ бага kun kubala nyuŋ. Baga ku-la kala fiŕsa nŕ. U yiraa fa yuga nŕ, yira-la tutuuse la Tiina Wia. U fa kŕŋ nyusuŋ balipe nŕ, ka u nyillin ma fa ŋaa fii nŕ.

⁴ Haal-la laale geri-fiaŋ ari muŏluŋ, a hŕ selime ari tabii-tulaa. U fa kori selime nyunyuala nŕ. Wu-bŏŋŋŏ ari wu-liili-la u sii ŋaa su nyunyuala-la,

⁵ ka ba ŋmuŋŕe yiri-kpuŋkpere a hŕ u tile lŕ. Yiri-la ba si ŋmuŋsa hŕ u tile lŕ nŕ ŋla, “Babilŏŋ ŋaa ta-bal nŕ. Nialin kala si hŕ dunia lŕ aa ŋaa wu-bŏŋŋŏ, ari ha-chŏrumŏŏ kala, u nŕ ŋaa ba naaŋ.”

⁶ Nii nŕ ka mi na haal-la duu nyua Wia niaa ari nialin ba si kpua a tiŋ Yesu wiaa ba chalin.

Haal-la si nyua chal-la yuga nii, u bugi. Mi si nau nii, u nyaami wu-kpunkpere kinkeŋ kinkeŋ.

⁷ Nii ne Wia tinɗaari-la piesemi a bul, “Bee kun ne tii wiin deen naa wu-kpunkpere ŋ le? Haal-la si jil бага ku-la si keŋ nyusun balipe ari nyillin fii-la naa ha-kpunkpere ne. Mi jaŋ daŋin u bubuŋ.

⁸ Baga ku-la ŋ si na ne fa he dime bunbun aŋ bira tuo. U jaŋ lii buɗtuo-lunɗii-la tuŋ ku lii a mu suu. Di dunia niaa doŋsun ne na бага ku-la, u jaŋ nyaaba wu-kpunkpere, bee wiaa u fa he dime bunbun aŋ bira tuo, aŋ saa jaŋ bira ko. Wiin deen jaŋ naa nialin si he dunia le, ka ba yiraa tuo miisin teŋ-la Wia si ŋmunsa a chin dunia di-suomun le.

⁹ Nii-la si keŋ wu-jimin ne jaŋ wuo jin wiin deen bubuŋ. Nyusun balipe-la naa peelee balipe ne. Ba nyun ne haal-la hoŋ. Nyusun balipe-la ma naa kuoroo balipe ne.

¹⁰ Kuoroo balipe-la tuŋ banŋ ne suba, doŋo ne dii kuorun leele, aŋ ka doŋo-la-na ha bi kuorun die. Di u ma ne ku dii kuorun, u bi jaŋ he dime a dieni.

¹¹ Baga ku-la-na fa si he dime aŋ bira ku tuo, u ma naa kuoro ne. U pe balipe-la le ba naa chori, ama u fa he kuorie-la balipe tuŋ ne. U ma jaŋ suu.

¹² Nyilli-la fii ŋ si na naa kuoroo fii ne, ama ba-na ha bi kuorun die. Ba di бага ku-la jaŋ dii kuorun, ama ba bi jaŋ dii kuorun a dieni.

¹³ Kuoroo deenba kala keŋ nii-bala ne, a joŋ dol-la ba si kaa biben niaa a pi бага ku-la.

¹⁴ Ba di Pie-bie-la jaŋ yuo doŋo, ama Pie-bie-la

jan yuo diiba, bεε wiaa u nε ɲaa nialij kala si beŋ niaa kuhian, a keŋ kuoroo kala ma doluŋ. Ba di u haritooroo nε jan yuo diiba. Niaa deenba nε ɲaa nialij Wia si yira aŋ liise, ba ɲaa ni-titiiba.”

¹⁵ Nii nε Wia tinɲaari-la bira dagemi lii-la ha-chorun-la fa si hoŋ u nyun bubuon. U bula di lii-la mi si na ɲaa nuhuobiinee ari ni-dan si lii ta-yiriba ari tintee-yiriba kala aa bul yiikori-yiriba kala.

¹⁶ Nyilli-la fii ma mi si na, ba di бага ku-la jan bere ha-chorun-la. Ba jan wuri ha-chorun-la kiaa ta duu keŋ yaribiree. Ba jan chaŋ u namia aŋ leŋ di nyiniŋ dii u hanɲbelee.

¹⁷ Wia ɲaa ba keŋ nii-bala nε a ɲiŋaa wii-la u si cho. Nii nε tii ba ɲaa ɲii. Ba joŋ dol-la ba si keŋε a biben niaa a pipi бага ku-la. Ba jan biben ku-la, see di wialij kala Wia si bula ɲaa dεε.

¹⁸ Nii nε Wia tinɲaari-la bira bul di haal-la mi si na ɲaa ta-bal nε. Ta-balin deen keŋ doluŋ a biben kuoro-la si he dunia ε.

18

Babilon tele

¹ Wiaa deenba kala si ɲaa bal, mi bira na Wia tinɲaara doŋo duu lii Wia-jaŋ a ku tuu tinteen. U faasa keŋ doluŋ, ka u pulumuŋ leŋ dunia kala pulle.

² Nii nε u faasa yire a bul, “Babilon tele, ta-bal-la tele. Dime nε jin-bonɲoo ari diibiisin ba si kise kala he.

³ Babilon niaa n̄aa wu-bon̄on̄oo a yuge n̄e. Ba dage dunia niaa, ba ma n̄in̄aa wu-bon̄on̄oo. Dunia kuoroo ma ken̄ba n̄in̄aa wu-liilin̄. Dunia bayalaa ma to ba harin̄ a n̄in̄aa wu-bon̄on̄oo a nina moribiee worun̄.”

⁴ Wia tin̄daari-la si bul wiaa deen̄ba d̄ere, mi bira nii nuu yiikoro duu lii Wia-jan̄ aa bul, “Mi niaa, má sii Babilon̄ ɛ,
di nii dee ma jan̄ p̄e n̄in̄aa wu-bom̄o-la ba sí n̄aa.

Di ma n̄e n̄aa nii, mi jan̄ p̄e d̄ogise ma ari mi síi che di mi d̄ogise Babilon̄ niaa nii.

⁵ Ba wu-bon̄on̄oo yuga n̄e Wia sipaan̄,
nii n̄e tii Wia ha bi ba wiaa yua.

⁶ Wialin̄ ba si n̄aama ɛ, má ma jon̄o n̄aaba ɛ,
a tin̄ ma chimin̄ naan̄siin̄ bulia.

Gban̄a-la ba si kaa n̄aa sin̄in̄ pima ma nyua,
má ma ken̄ u titia a n̄aa sin̄in̄ naan̄siin̄
bulia piba di ba nyua.

⁷ Ba yie ken̄ ba titia yuge n̄e, a nii sima, a bibese ba titia ɛ,
nii wiaa má d̄ogiseba worun̄, di ba na heen̄ a yiyel,
di hee-la mage nii ba fa síi nii sima.

Ba yie biine di ba nage kuoroo n̄e,
tuɔ-cheen̄ bi jan̄ ken̄ba a nage yo-haala.
Ba bul ba bi jan̄ kɔ di ba yele da.

⁸ Nii wiaa n̄e tii nyanyal-bon̄on̄oo jan̄ ken̄ba che-bala len̄ len̄.

Ba jan̄ yel ba niaa yoho, di losun̄ ma ken̄ba,
ka nyinin̄ ma diiba.

Wiaa deen̄ba kala jan̄ n̄aa,
b̄ee wiaa la Tiina Wia ken̄ dolun̄.

U jan dii ba sariya.”

⁹ Nii ne dunia kuoro-la si to ba hariŋ a ŋiŋaa ba-chorun ari ha-chorun wuŋaalaa a pe ninii sima, ba tuon jan chei. Di ba ne na di nyinin ka diiba, ba jan nmoo niin vil vil.

¹⁰ Di ba ne beŋ hee-la taŋ-la niaa sii na, fawullun jan kenba. Ba jan chin di-bolii a bibenu a bul, “Ou, ou ta-balin deen, ta-bal-la ba sii yire Babilon, u bi diene ka ba dogise u niaa ba suu.”

¹¹ Dunia bayalaa yiyel Babilon niaa wiaa, bee wiaa nuu-kala tuo a biraa yoo ba kiaa.

¹² Kialin ba sii yalle ne nla: Selime, hoon, tabii-tulaa, geri-yuoli-zonhon, muolaa, geripe-fula-fula biisin, geripe-fiesin, ari daasi-la kala yallin si heyee, ari kialin kala ba si ken batun nyilaa naa, ari kialin kala ba si ken daa-la yallin si heyee saa, ari kolin, ari kialin ba si ken hoon naa, ari lokunbuiaa.

¹³ Ku-suon-sin ba si jonon guoli kudiilee tuon u sin, tulaaliba, tii-kelin suora si sima, si-duoron, nuun, mun-zomun, folimiaa, nesin, ari piesee, ari janin, ari janin torukoba, ari yosun.

¹⁴ Nii ne ba bira bul a tige taŋ-la niaa le, “Ku-zom-la kala ma fa sii hienu, ma telba kala le, ma ku-zon-zon-na kala ari ma sima-la kala ma fa sii nii, ba bira tuo. Ma bira bi jan ko di ma naba.”

¹⁵ Bayalia-la kala fa si yalle kiaa pi Babilon niaa a na moribee, ba jan fa fawullun a tin hee-la wiaa Babilon niaa sii na. Ba kala jan chin di-bolii a faasa nmoo niin a yelee bubul,

16 “Ou, ou, ta-balin deen fa zomŋ a ken ku-zŋŋŋŋ maa. U niaa fa lilaale geri-yuoli-zŋŋŋŋ, ari muŋlaa, ari geri-fiesin, a lilaale selime ari tabii-tulaa.

17 U bi diene ka kiaa deenba kala chei ŋ teenj.” Nii ne nialin sii duori liin dabori-bala-la sii venj mugi-balin tuŋ kuhiasin, ari nialin sii tinj daboro-la tuŋ, ari nialin sii juu liin daborusun aa mu leree, ari nialin kala si che kiaa mugi-balin tuŋ di ba na moribiee,

18 niaa deenba kala chinj di-bolii ne a bibenj. Ba na Babilŋ duu dii nyininj. Nii ne ba ŋmoo niinj a yel a bul, “Ta bee ne fa nage ta-balin deenj?”

19 Nii ne ba yel a ŋaa hagila hihε ba nyusunj le a bul, “Ou, ou, ta-balin deenj le ne nialin kala fa si kenj liinj daborusunj to a jigi. Má bee na, u bi diene ka kialin kala u fa si kene chei.

20 Ma nialin si he Wia-jaŋ le, má jujuŋse Babilŋ wiaa. Ma Wia niaa ari Wia nanzŋŋba ari nialin fa sii bul wiaa, Wia Dinj-zŋŋ-la dolunj le, má jujuŋse. Wia jonj ma chiminj a jonŋ tinj Babilŋ ne.”

21 Nii ne Wia tinjdaara dŋŋŋ, u dolie ne worunj, u jonj tabii-bal a jonŋ yuo he mugi-balin le. Tabii-la fa yuga a nage nŋmunj ne. U si jonj tabii-bal-la a yuo nii, u bul, “Nii titia ne ba jaŋ ŋaa Babilŋ. Ba jaŋ jonj Babilŋ, ta-bal-la a yuo ta ari dolunj. U jaŋ lel dunia le.

22 Ba bira bi jaŋ nii chenj-duduuroo di baa dŋ, ŋmulunj ŋmiiraa ma bira bi jaŋ ŋmunjmuu. Saaraa ari geripe-yuoroo ma jaŋ bira tuo u le. Niaa bira bi jaŋ nunŋŋ mununj u le.

²³ Chaanaa ma bira bi jaŋ chaane u tuŋ. Baalaa ari haalaa bira bi jaŋ jaa dŋŋ. Babilŋ bayalaa ne fa ŋaa ni-balaa dunia deen le, aŋ ka ba keŋ daalusuŋ aa ŋaa wu-bŋŋŋŋ aa nyise dunia niaa kala.

²⁴ Babilŋ le ne ba kpu nialin fa sii bul wiaa, Wia Diŋ-zŋ-la doluŋ le, a kpu Wia niaa maa, a bira kpu nialin dŋsuŋ si he dunia le.”

19

Pie-bie-la ha-jaari gbiele

¹ Wiaa deenba kala si ŋaa harin, ŋii ne mi nii goŋ Wia-jaŋ le. Goŋ-la nage ni-dan yiikoro ne aa bul wiaa. Ba si, “Haleluya, la Tiina Wia keŋ doluŋ duu laala ta. U ne keŋ yirin ari doluŋ.

² Má leŋ di la dennu, bee wiaa u keŋ wutitii ne a kaa dii niaa sariya. U dii ha-chŋruŋ-bal-la sariya. Ha-chŋruŋ-bal-la ne faa ŋaa wu-liilin, a chei dunia niaa kala. U si kpu Wia tiŋtinnaa ŋii, ŋii titia ne Wia ma dŋgisu.”

³ Ŋii ne ba bira heele bul, “Haleluya, nyin-la sii dii haal-la, u nyuŋsuŋ ne jil wia nyuŋ a kaa mu wuu.”

⁴ Ŋii ne nihiasin mara ari banese-la ari kialin banese si weye tuu kpirimi a chuŋle Wia. U fa hŋŋ u kuori-kpasa nyuŋ ne. Ŋii ne ba bul, “Ami, Haleluya!”

⁵ Ŋii ne nuu yiikoro lii Wia kuori-kpasa-la seme a heele bul, “Ma Wia tiŋtinnaa kala ari ma nialin kala sii fáu, nihiasin ari hanbiisin kala, má leŋ di la denne Wia. U ne tiila.”

⁶ Ŋii ne mi bira nii ni-dan yiikoro. Yiikori-la fa nage fuo-balaa sii pelli ne gbul gbul. U bira

nage duonun sfi kpia nmana nmana an pe liligise. Nii ne yikori-la heele bul, "Haleluya, la Tiina Wia Wii-jaribako dii u kuoron ne.

⁷ Má lej di la juuŋse a yire u yiri-balin a dennu worun. Bua-la Pie-bie-la si jan jaa haala yie ne. Haal-la ma si jan jaau naa siri ne.

⁸ Ba jon geri-yuoli-zon a laale haal-la. Geri-la tula zomɔ. Kun-kala tuo u le. Geri-yuoli-zon-la haal-la si laala naa Wia niaa tuo-pul wu-naalaa ne."

⁹ Nii ne Wia tinđari-la bula pimi a bul, "Nmunse wiin deen, ari Wia jan pe nalin ba si yira di ba ku gbieli Pie-bie-la ha-jaari gbiele a dii kudiilee dime." Nii ne Wia tinđari-la bula pimi a bul di Wia niin wu-tenne ne nii.

¹⁰ Nii ne mi tuu kpirimi di mi chuolu, ama u bula pimi di mi si nii naa, di la kala naa tinđinnaa a tima pipi Wia, la di nalin kala sfi to walin Yesu si bula. Nii ne u bula pimi di mi chuole Wia. Di nalin kala sfi bul wiaa, Wia Din-zon-la dolun le, walin titia ne Yesu dage.

Ja-pula jijilli-la

¹¹ Nii ne mi na Wia-jaŋ duu suro. Mi beŋ a na ja-pula di nuu jila. Nii-la si jila yirin ne Ni-tenne ari Wutitii Tiina. U dii niaa sariya ari wutitii, a keŋ wutitii ma yuo laalin.

¹² U siao kala chuchol a nage nyin-gelin, an ka u chu kuori-nyun-chuulun a yuge. Ba nmunse u yirin he nyun-chuulu-la le. Nuukala bi yiri-la jin see u titia.

¹³ U laale geri-la chalin si misa ne. Ba keŋ nii-la kaa yire Wia Niin Wiaa.

¹⁴ Wia-jaŋ laali-yuoroo ma laale geri-fula-fula biisinŋ nɛ. Ba ma jil ja-pulluŋ a tuto u harinŋ nɛ.

¹⁵ Nii nɛ tokobiinŋ lii nii-la si jil jaaba niinŋ lɛ a ku lii, a keŋ niinŋ woruŋ nyagaga. Tokobii-la nɛ u jaŋ kaa ta dunia niaa kala kpu. U jaŋ keŋ kpaasa a kaa beŋ dunia niaa. La Tiina Wia Wii-jaribako keŋ baaniŋ nɛ dunia niaa nyuŋ. U baaniŋ jaŋ sii ba nyuŋ woruŋ. Niaa chalinŋ jaŋ lii ari ba si yie chage tii-nɛnɛɛ liinŋ nii.

¹⁶ Ba ŋmuŋɛ u yirinŋ nɛ a hɛ geri-duduonŋ-la u si laala lɛ ari u naapuŋ lɛ. U yirinŋ nɛ ŋla: “Kuoroo kala Kuoro ari la tiinaba kala Tiina.”

¹⁷ Nii nɛ aŋ ka mi na Wia tinɗaaru kubala duu chinŋ wii-pɔsuŋ lɛ. Nii nɛ u faasa yire diibiisi-la kala sii fil wia nyuŋ di-bolii di ba ku pɛ dɔŋɔ lɛ a dii kudiile-la Wia si jaŋ jonŋ piba. Kudiile-la jaŋ yuge lee-la.

¹⁸ U yireba di ba ku dii kuoroo namia, ari laali-yuori-hiasinŋ namia, ari ni-duoruŋ namia, ari janiŋ namia, ari nialinŋ si jila namia, ari nuhuobiine namia, nialinŋ si tii ba titia ari nialinŋ si ŋaa yosuŋ, ari nihiasinŋ ari hanɓiisinŋ kala.

¹⁹ Nii nɛ mi na бага ku-la ari dunia kuoroo ari ba laali-yuoroo di ba hilime di ba yuo nii-la si jil jɔɔ-la ari u laali-yuoroo.

²⁰ Nii-la si jil jɔɔ-la ari u laali-yuoroo yuo dii бага ku-la a kenu. Ba bira keŋ nii-la si nyia wiaa ari uu bul wiaa, Wia Din-zonŋ-la doluŋ lɛ. U nɛ fa ŋaa wu-magilaa бага ku-la sipaanŋ a wuo nyise nialinŋ ba si keŋ бага ku-la yirinŋ magileba, ari nialinŋ sii chuɔlɛ бага ku-la nagisinŋ ba si mɛ bil. Ba jonŋ niaa deŋba baliaminŋ a yuo ta ba ku tuu juu Wia nyininŋ,

nyin-la sii dii a nage jiribiin.

²¹ Ka nii-la si jil joo-la ken tokobii-la si lii u niin le kaa kpu ni-kaanaa. Diibiisin loriki ba nanpiliŋ kala.

20

Nialin si beŋ dunia niaa jisin bui

¹ Nii ne mi na Wia tinɗaara duu lii Wia-jaŋ a ku tuu tinteen, a kori buotuo-lunji-la boribiin ari chorun-bal kubala.

² Nii ne u ken diŋ-la, diŋ-la fa si he dime bunɗun, a vobu bil jisin bui. Diŋ-la ne ŋaa Sitaani.

³ Nii ne Wia tinɗaari-la joŋ diŋ-la a yuo he buotuo-la le a kaa to, a magile buotuo-la niin, di nuu si wuo kaa suri. Ba ken diŋ-la kaa to duu bira si dunia niaa nyisu, see di jisin bui-la bala. Di jisin bui-la ne bala, ba jaŋ kenu puri muapili.

⁴ Nii ne mi na kuori-kpasinnin di niaa hoŋ ba nyun. Niaa deenba ne Wia piba dolun di ba dii dunia niaa sariya. Nii ne aŋ ka mi na niaa diŋsin. Niaa deenba ne faa bul wutitii-la Yesu fa si daga a pi niaa, aŋ pee bul Wia niin wiaa. Nii ne ba kpuba a keru ba nyusun. Niaa deenba-na fa bi бага ku-la ka chuole ne. Ba bi ku-la ba si me u nagu maa chuole. Ba bi бага ku-la magilin kene ba tillin le koo ba nisaa le. Niaa deenba suba, ama ba sii suun le di ba di Kirisito dii kuorun a beŋ dunia niaa jisin bui.

⁵ Nialin si laa sipaan sii suun le ne ŋla. Nialin si suba, ni-kaanaa bi jaŋ sii suun le, see di jisin bui-la yie.

⁶ Nialin si laa sipaan sii suun le, ba bi disinnin kenε. Wia jan peba le. Niaa deenba suu bala ne. Ba bira bi jan suu. Suu-lia-la ma bi jan wuoba. Ba jan chin Wia ari Kirisito sipaan a laa niaa nyun a tima piba. Ba di Kirisito jan ben dunia niaa jisn bui.

Ba jon Sitaani he nyinin le

⁷ Di jisn bui-la ne kiele, ba jan liise Sitaani sarika-la le.

⁸ U jan ku lii a nyise dunia niaa si he tinteen seme-na kala le di ba yuo laalin. Gog ari Magog niaa ne nii. Ba yuga a mage fuon nin hagili-bunbuguloo ne memε.

⁹ Gog ari Magog niaa jan duure dunia kala a mu golli lee-la Wia niaa si he, ari tan-la Wia si cho. Nii ne nyinin lii wia nyun a ku tuu dii ba kala.

¹⁰ Sitaani ne nyise Gog ari Magog niaa he di ba yuo Wia niaa. Nii ne ba jonu a yuo he nyinin sii dii a nage jiribin le. Baga ku-la ari nii-la si nyia wiaa ari uu bul wiaa, Wia Din-zon-la dolun le, ma he dime. Ba jan na heen wiiheye ari titanin kala a kaa mu wuu.

Ba dii dunia niaa sariya

¹¹ Nii ne ka mi na kuori-kpasi-bal ku-pula duu china. Nuu ne hon u nyun. Nii ne mi na di tinteen ari wia nyun kala lele nii-la sin le. Ba bira bi lee kenε.

¹² Nii ne ka mi na nialin si suba, nihasin ari hanbiisin kala, di ba chin kuori-kpasa-la sipaan. Nii ne ba suri tennin yuge, a bira suri tenin dono. Miisin tenin ne nii. Nialin si ken miisin

Wia teen yiraa ne he u tuonj. Tenni-la donsun le ne ba nmunse nuu-kala si he dunia le wu-ŋaalaa he. Nuu-kala si ŋaa wiaa mage ŋii ne, ba jaŋ beŋ a timu.

¹³ Ŋii ne mugi-balin keŋ nialin kala si suu u tuonj ku lii. Nialin kala ma si he leleε-jaŋ ari Wia nyininj tuonj, ba kala ku lii. Ŋii ne ba beŋ tenni-la tuonj a na wialin kala ba si ŋaa dunia le a dii ba sariya.

¹⁴ Ŋii ne ba jon suunj ari leleε-jaŋ a yuo he nyin-bal-la le. Nii-la kala si jaŋ juu nyin-bal-la tuonj, u suu-liaminj ne ŋii.

¹⁵ Di nuu-kala yirinj ne tuo miisinj teŋ-la tuonj, ba yie jonu yuo he nyin-bal-la tuonj ne.

21

Wia-jaŋ falii-la ari tinjee-falii-la

¹ Ŋii ne mi na Wia-jaŋ ku-falii ari tinjee-falii. Bunbunj kialaa kala dere ne. Mugi-balinj kala tuo tinjee-falii-la le.

² Ŋii ne mi na ta-falii-la Wia si ŋaa di u lii Wia-jaŋ a ku tuu tinteenj. Taŋ-la baa yiru Jerusalem ne. U bi disinninj keŋe. Wia kpieru ari ba si yie kpiere haala ŋii a kaa mu pi u bala.

³ Ŋii ne aŋ ka mi nii nuu yiikoro duu lii kuori-kpasa-la seme a faasa bul di má bee na, leleε Wia ko nuhuobiine teenj ne. U jaŋ honj ba tuonj. Ba ne jaŋ ŋaa u niaa. U titia jaŋ honj ba teenj a ŋiŋaa ba Wia.

⁴ U jaŋ fiise ba sii-liirinj kala ta. Ba bira bi jaŋ suu, ba tuonj bira bi jaŋ chei. Ba bira bi jaŋ yel a

bira bi jaŋ na heeŋ, bee wiaa wu-binia-la kala bala ne.

⁵ Nii ne nii-la si hoŋ kuori-kpasa-la nyuŋ bul di má bee na, mi ŋaa kuŋ-kala birime ku-falii ne. Nii ne u bira bula pimi di mi ŋmunse wiaa deenba u si bula, bee wiaa ba kala ŋaa wutitii ne. Niaa jaŋ wuo laaba dii.

⁶ Nii ne u bula pimi a bul, “Wii-kala deere ne. Mi ne ŋaa Alifa ari Omega. Mi ne ŋaa nii-la fa si he dime buŋbuŋ ari nii-la si jaŋ he dime dunia dideriŋ. Nii-la kala lii-nyuasun si kene, mi jaŋ ŋaa lii-la si pi niaa miisiŋ pu pei.

⁷ Nii-la kala si wuo yuo dii Sitaani jaŋ na kiaa deenba kala. Mi jaŋ ŋaa u Wia, u ma jaŋ ŋaa mi bii.

⁸ Ama nialiŋ si ŋaa fawuluba, ari nialiŋ si bi yarida kene, ari disiŋ ŋaaraa, ari ni-kpuuraa, ari nialiŋ sii ŋaa wu-liiliŋ, ari nialiŋ si keŋ daalusun aa ŋaa wu-boŋŋoo, ari vui-kpaaraa, ari nialiŋ kala sii nyia wiaa, ba jaŋ joŋba he nyiniŋ sii dii a nage jiribiŋ. Ba jaŋ suu suu-liamiŋ nyiŋ-la tuoŋ.”

Jerusalem falii-la

⁹ Nii ne Wia tinɗaaraa balipe-la si kori gbaŋsiŋ balipe-la si suo ari nyanyal-boŋo-la balipe ku bula pimi di mi ko, duu dagemi haal-la Pie-bie-la si jaŋ jaa.

¹⁰ Nii ne Wia Diŋ-zoŋ-la ku hemi le, ka u joŋmi kaa jil peel-bal kubala nyuŋ. U lenje ne woruŋ. Nii ne u dagemi taŋ-la si bi disinniŋ kene baa yire Jerusalem. Wia lenj u lii Wia-jaŋ kuu tuu tinɗeenj.

11 Taŋ-la pulle ari Wia si pulle ŋii, a tutul ari nanƙpachil-zoŋŋo ŋ si bi na tete, a bira tutul ari tabiin si nage beenantire.

12 Taŋ-la keŋ keŋ-bal kubala. U lenje ne woruŋ a keŋ boiŋniirin fii ari balia a golli. Wia tinɗaaraa fii ari balia chin boye-la ɛ, ka ba ŋmuŋse Iziral naabalimaba fii ari balia-la yiraa he boye-la ɛ.

13 Taŋ-bubuŋ ari taŋ-nyuŋ keŋ boyee batori batori, ta-sesiŋ ma keŋ batori batori.

14 Keŋ-la geŋtine ba bil tabiaa fii ari balia ne. Tabia-la ɛ ba ŋmuŋse Pie-bie-la nanzooba fii ari balia-la yiraa ne heba ɛ.

15 Wia tinɗaari-la si bul wiaa mi teen kori selime daan ne duu kaa magise ta-bal-la ari u boiŋniiri-la ari u keŋesiŋ.

16 Taŋ-la jalin ari u duomuŋ kala mage doŋo ne. Ŋii ne u magise taŋ-la ari selime daa-la duu ŋaa meel-daasiŋ bui ari zo-banŋ. U duomuŋ ari u jalin ari u lenjin kala mage doŋo ne.

17 Wia tinɗaari-la magise taŋ-la keŋ-la ma ne. U lenjin ŋaa naakielin mahin batori ari fii ari balia ne. Nuhuobiine sii magise kaaa, ŋii titia ne Wia tinɗaari-la ma magise.

18 Ba keŋ tabii-pulluŋ ne saa keŋ-la, aŋ ka taŋ-la kala ŋaa selime, a kala chaane a nage beenantire. Kuŋ-kala tuo u ɛ.

19 Taŋ-la keŋ-la geŋtine-la tabiaa kala ŋaa tabii-zomo ne a tutul. Buŋbuŋ kua yirin ne jasipa, liamin kua ma yirin ne saafaya, torimuŋ kua ma yirin ne aget, nesemin kua ma yirin ne emeralidi,

²⁰ nŋ kua yirin ŋe ɔnis, dumun kua yirin ŋe kaanelian, pemin kua yirin ŋe kirasolati, chorimun kua ma ŋaa beril, nibimin kua ma yirin ŋe topas, fiimin kua yirin ŋe kirasopilis, fii ari kun kua yirin ŋe jasinis, ka fii ari baliamin kua ŋe yirin ŋe ametis.

²¹ Boye-la fii ari balia kala ŋaa tabii-tulaa ŋe. Boi-kala ŋaa tabii-tulii kubala ŋe. Tan-la wonbiiŋ ŋaa selime ŋe, kun-kala tuo u le a kala tutul ari beenantire.

²² Nii ŋe mi beŋ tan-la tuon a bi Wia-dia kala na dime. Tan-la niaa nii chuole la Tiina Wia Wii-jaribakŋ ari Pie-bie-la lee-kala. Ba Wia-dia ŋe nii.

²³ Tan-la bira bi wii-posun ari chene ka che, beɛ wiaa Wia tula ŋe ŋaa ba pulumun. Pie-bie-la ŋe ŋaa ba chaanin.

²⁴ U pulumun le ŋe dunia niaa kala jan ven. Ka dunia kuoroo kala jan ken ba ku-zonhon kaa juu dime.

²⁵ Ba bi jan ken tan-la boyee kaa to wiihɛye. Titanin paala tuo dime.

²⁶ Tintheyee niaa kala jan ken ba ku-zonhon ari ba kuori kiaa kaa juu dime,

²⁷ ama kun-kala si ken disinnin, koo nii-la kala si ŋaa ni-bon, koo wu-nyiaru kala bi jan juu tan-la, see nialin Pie-bie-la si nmunse ba yiraa he miisin ten-la le ŋe jan juu dime.

22

¹ Nii ŋe Wia tinɗaari-la bira dagemi fuo kubala. Fuo-la liin nii pi niaa miisin. Lii-la kala

pulla chila chila a nage beenantire. Lii-la pelle
lii Wia ari Pie-bie-la kuori-kpasa-la teen nɛ,

² a pelle to ta-bal-la tutuɔbaanin, ka tiisi-la si
ken nenen sii pi niaa miisin chin fuo-la chollun
balia-la kala. Tiisi-la yie nen nen-yiriba, baa
tɔre chene kala. Tiisi-la pipaarin nɛ ba kaa
vivaare tinteye-la niaa.

³ Kun-na kala Wia sii nmiesa heu le tuo
ta-bal-la tuɔn. Ama Wia kuori-kpasa ari
Pie-bie-la kpasa jan he lee-la, ka u tintinnaa
chuɔlu.

⁴ Ba jan na u siaa, ka u yirin he ba tillin le.

⁵ Tan bi jan biri dime. Ba bi chaanin koo
wii-pɔsun pulumun che dime. La Tiina Wia ne
jan naa ba pulumun. Ba ne jan ben dunia a kaa
mu wuu.

Yesu si duu jan ko lele

⁶ Nii ne Wia tinɔdari-la bira bula pimi di
wiaa deenba naa wutitii nɛ, di niaa jan wuo
laaba dii. Di la Tiina Wia, nii-la si jon u
Din-zon-la a pi nialin sii bul wiaa, Wia
Din-zon-la dolun le ne timu duu ku bul wialin si
jan naa lele a pi u tintinnaa.

⁷ Yesu si, “Má bee na, mi jan ko lele.” Nialin
sii to wialin ba si bula Wia Din-zon-la dolun le a
he tenin deen tuɔn, Wia jan peba le.

⁸ Mi-na Jɔɔn, mi ne nii-la si nia an pe na wiaa
deenba kala. Mi si nia an naba nii, mi tuu
kpirimi Wia tinɔdari-la sipaan, nii-la si dagemi
wiaa deenba kala, a chuɔlu.

⁹ Nii ne u bula pimi di mi si nii naa, di la kala
naa tintinnaa a tima pipi Wia, la di nialaa kala
sii bul wiaa, Wia Din-zon-la dolun le, ari nialin

kala síi to wialin si he tenin deen tuon. U bula pimi di mi chuole Wia.

¹⁰ Nii ne u bira bula pimi di mi sí wiaa deenba ba si bula Wia Din-zon-la dolun le a he tenin deen le kaa faa. U bi jan dieni, ka wialin ba si bula naa.

¹¹ Nii wiaa má len di ni-bonhon ken nii naan le a ninna wu-bonhon, di nialin si ken disinnin ma ken nii naan le a ninna disinnin, di ni-zonhon ma ken nii naan le a ninna wu-zonhon, di tuo-pul tinna ma ken nii naan le a ninna tuo-pul wiaa.

¹² Yesu si, “Má bee na, mi jan ko leele, mi jan ku tin nuu-kala. Nuukala si tima mage nii, nii titia ne u jan laa u time.

¹³ Mi ne naa Alifa ari Omega, mi ne naa nii-la fa si he dime bunbun ari nii-la si jan he dime dunia diderin. Mi ne naa di-suomon, mi ne naa di-derin ma.”

¹⁴ Nialin síi to Wia wiaa, Wia jan peba le di ba wuo na wonbiin a to ta-bal-la boinniiree juu, a wuo dii tia-la síi pi niaa miisin nenene.

¹⁵ Ama ni-bonhon jan chin tan-la jeen harin. Nialin wu-naalaa si nage vahin, ari nialin si ken daalusun a ninna wu-bonhon, ari nialin síi naa wu-liilin, ari nialin síi kpu niaa, ari vui-kpaaraa, ari nialin kala si cho wu-nyarin aa nyia wiaa, ba kala jan chin tan-la jeen harin.

¹⁶ Nii ne Yesu si, “Mi ne tin mi tin daara duu ko ma teen a bul wiaa deenba pi nialin si laa Yesu wiaa dii a hihilimi lee-na kala. Mi naa Devit dia niaa gentine ne an pe naa Devit doho nuu. Mi ne naa nanyualun.”

¹⁷ Nii nē Wia DiŅ-zoŅ-la ari haal-la Pie-bie-la sīi che duu jaa bula pi niaa a bul, “Má kō. Nuu-kala si nia, má leŅ duu kō. Nuu-na kala lii-nyuasun si kenē, uu kō. Nii-la kala si cho duu nyua lii-la sīi pi niaa miisin aŅ sī kuŅ-kala tīŅ, uu kō a nyua lii-la.”

Wu-kaanaa

¹⁸ Mi-na JōōŅ che di nuu-kala si nii wiaa deenba ba si bula he teniŅ deen tuōŅ, di ba ken ba titia woruŅ ari wiaa deenba ē. Di nuu-kala nē ken wii pē wiaa deenba ē, Wia ma jaŅ joŅ nyanyal-bōmō-la ba si daga teniŅ deen tuōŅ a dōgise u tiina.

¹⁹ Di nuu-kala ma nē liise wiaa deenba kuŅ ta, Wia ma jaŅ liise u tiina ta. U bi jaŅ puu woŅbiin duu na kialin ba si ŅmuŅsa he teniŅ deen tuōŅ. U tiina bi jaŅ wuo dii tia-la sīi pi niaa miisin nenē. U bira bi jaŅ juu taŅ-la Wia si liisa tuōŅ maa.

²⁰ Nii-la sīi dage wiaa deenba Wia si dagu bul duu kō nē lēlē. La Tiina Yesu, kō. Ami.

²¹ La Tiina Yesu lahōrimō ē, Wia niaa kala jaŅ hōŅ ari yarifiēlaa. Ami.

**Yesu Kiristito Wu-Zɔŋŋɔɔ (Ghana)
Sisaala-Tumulung NT Ghana**

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Sisaala, Tumulung)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Jun 2026 from source
files dated 29 Jan 2022
b3eb8618-120f-5a96-8c1c-1dbc16914330